

ਵਿਸ਼ਾ : ਹਿਸਟਰੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਬੈਂਕ

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ! ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮਾਤ 10+1 ਅਤੇ 10+2 ਦੀ ਹਿਸਟਰੀ ਲਈ ਇੱਕ, ਤਿੰਨ, ਪੰਜ, ਦਸ, ਗਿਆਰਾਂ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਗੇ ਉੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਲੈ ਜਾਉਂਗੇ।

ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰ (ਹਿਸਟਰੀ)
ਪੰਜਾਬ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੁਸਾਇਟੀ
ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ।
ਮੋ: 9814125508

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿਲ
ਲੈਕਚਰਾਰ ਹਿਸਟਰੀ
ਸ.ਕ.ਸ.ਸ.ਸ. ਸੋਹਾਣਾ
ਜਿਲ੍ਹਾ-ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ
ਮੋ: 9780142490

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
ਲੈਕਚਰਾਰ ਹਿਸਟਰੀ
ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਸਹੋੜਾਂ
ਜਿਲ੍ਹਾ-ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ
ਮੋ: 9814125508

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ
ਸ.ਸ.ਮਿਸਟੈਸ
ਸ.ਹ.ਸ. ਦੱਪਰ
ਜਿਲ੍ਹਾ-ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ
ਮੋ: 9779912087

ਜਮਾਤ- 10+1

ਹਿਸਟਰੀ

1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1

ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ

- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਖੁਦਵਾਈ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਹੜੱਪਾ ਸੱਭਿਅਤਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਹੜੱਪਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਕਾਲ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
- ❖ ਮੋਹਨਜੋਦੜੋ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਮੋਹਨਜੋਦੜੋ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਦੋ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕੇਵਲ ਮੋਹਨਜੋਦੜੋ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੋ? ਇਹਨਾਂ ਮੋਹਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਚਾਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜਿੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਸੰਬੰਧ ਸਨ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਧਾਤ ਦੀ ਨਰਤਕੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਧਾਤ ਦੀ ਹੈ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਹਨ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਦੋ ਤੱਤ ਦੱਸੋ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਨ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ..... ਅਤੇ .....ਸਨ।
- ❖ ਮੋਹਿੰਜੋਦੜੋ ਅਤੇ ਹੜੱਪਾ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੂਹਰਾਂ ..... ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਤ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ..... ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ।
- ❖ ਲੋਥਲ ..... ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ।
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲਿੱਪੀ.....ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲੇ ਹਨ?
(ੳ) ਮੋਹਨਜੋਦੜੋ (ਅ) ਸੰਘੋਲ
(ੲ) ਕੋਟਲਾ ਨਿਹੰਗ ਖਾਂ (ਸ) ਲੋਥਲ
2. ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਸ ਧਾਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸਨ?
(ੳ) ਸੋਨਾ (ਅ) ਚਾਂਦੀ
(ੲ) ਤਾਂਬਾ (ਸ) ਲੋਹਾ
3. ਮੋਹਿੰਜੋਦੜੋ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੋਹਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
(ੳ) 12੦੦ (ਅ) 12੦੦ ਤੋਂ ਘੱਟ
(ੲ) 12੦੦ ਤੋਂ ਵੱਧ (ਸ) 11੦੦
4. ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਲਿਪੀ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਣਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੋ?
(ੳ) 28੦ (ਅ) 27੦
(ੲ) 26੦ (ਸ) 265
5. ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਤ ਦੀ ਨਾਚੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਕਿੰਨੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ?
(ੳ) ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ (ਅ) ਤਿੰਨ ਟੁਕੜਿਆਂ
(ੲ) 4 ਟੁਕੜਿਆਂ (ਸ) 5 ਟੁਕੜਿਆਂ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਧੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਕੋਣ ਉੱਤੇ ਕੱਟਦੀਆਂ ਸਨ।
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਢਾਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਘਰ ਸੰਘੋਲ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਖਜ਼ੂਰ, ਅਨਾਰ, ਨਾਰੀਅਲ ਅਤੇ ਤਰਬੂਜ ਆਦਿ ਫਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ।
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਪਤੀ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।

2

ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ

- ❖ ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਦੋਂ?
- ❖ ਆਰੀਆਂ ਦੀ ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹੋਰ ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਹਨ?

- ❖ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੰਦਾ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦਾ ਮਾਪ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਰਮਾਇਣ ਅਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪਣੀ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਰਿਗਵੇਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ?
- ❖ ਰਾਜਾ ਸੁਦਾਸ ਕਿਹੜੇ ਕਬੀਲੇ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਕਿਸ ਯੱਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਪਸ਼ੂ ਦੀ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਲੋਕ ਕਿਹੜੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਇੰਦਰ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਸੀ?
- ❖ ਕਿੰਨਾਂ ਦੋ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਗਨੀ ਦੇਵਤਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸੀ?
- ❖ ਉੱਤਰ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਦੇਵਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਆਰੀਆ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਗਮਨ ..... ਈ: ਪੂ: ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ।
2. ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ..... ਹੈ।
3. ਰਿਗਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ..... ਅਤੇ ..... ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
4. 6●● ਈ: ਪੂ: ਦੇ ਲਗਭਗ ਆਰੀਆ ਦੇ ..... ਅਤੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ।
5. ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ..... ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਆਰੀਆ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਕਿਹੜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
  - (ੳ) ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ (ਅ) ਤਿੱਬਤ
  - (ੲ) ਉੱਤਰੀ ਧਰੁਵ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਸ) ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ
2. ਵੇਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਵੇਦ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
  - (ੳ) ਰਿਗਵੇਦ (ਅ) ਸਾਮਵੇਦ
  - (ੲ) ਯਜੁਰਵੇਦ (ਸ) ਅਥਰਵਵੇਦ

3. ਰਿਗਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ?
 (ੳ) ਗ੍ਰਹਿਪਤੀ ਜਾਂ ਕੁਲਪਤੀ (ਅ) ਰਾਜਾ
 (ੲ) ਮੁਹੱਲਾਦਰ (ਸ) ਸਰਪੰਚ
4. ਉੱਤਰ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?
 (ੳ) ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨਯੋਗ (ਅ) ਠੀਕ-ਠੀਕ
 (ੲ) ਮਾੜਾ (ਸ) ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਆਰੀਆ ਦੀ ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਯੁਨਾਨੀ ਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਨਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਹਨ।
2. ਅਸ਼ਵਮੇਧ ਯੱਗ ਵਿੱਚ ਘੋੜੇ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
3. ਉੱਤਰ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਪੰਜ ਵਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ?
4. ਰਿਗਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਸਨ, ਵਰੁਣ, ਇੰਦਰ, ਸੂਰਜ, ਉਸ਼ਾ।
5. ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਲੇਖਕ ਰਿਸ਼ੀ ਬਾਲਮੀਕੀ ਸਨ।

3

ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ

- ❖ 6ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਦੋ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਜੋਂ ਮਗਧ ਰਾਜ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਣ ਕਰ ਲਿਆ?
- ❖ ਅਜਾਤਸ਼ਤਰੂ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਈ: ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਨਵੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ?
- ❖ ਗੋਸ਼ਾਲ ਮਸਕੀ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਂਵੀਰ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਹੜੇ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸੀ?
- ❖ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਤੀਰਥੰਕਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਂਵੀਰ ਜੀ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜੈਨ ਮੰਦਰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਹਨ?
- ❖ ਤ੍ਰਿਪਿਟਕ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ?
- ❖ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਮਤ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦਾ ਆਰੰਭਿਕ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸਨ?
- ❖ ਬੁੱਧ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?

- ❖ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ?
- ❖ ਧਰਮ-ਚੱਕਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਮਹਾਂਪਰਿਨਿਰਵਾਣ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ?
- ❖ ਸਤੂਪ ਕਿਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਯਾਨ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਸੱਤਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਨਾਗਾਰੁਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਹੜੀ ਬੋਧੀ ਸੰਪਰਦਾ ਨਾਲ ਸੀ? ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬੋਧੀ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਈ: ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ..... ਮਹਾਂਜਨਪਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਨ।
2. ਅਜਾਤਸ਼ਤਰੂ ..... ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਉਸਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ..... ਸੀ।
3. ਧਰਮ-ਚੱਕਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੇ ..... ਪ੍ਰਵਚਨ ਤੋਂ ਸੀ।
4. ਗੁਰਜਾਤ ਤੇ ਸੋਲੰਕੀ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਰਾਜੇ ..... ਨੇ 12ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਜੈਨ ਮਤ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।
5. ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ..... ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਬੁੱਧ ਨੇ ਕਿਸ ਮਾਰਗ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਲਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ?
  - (ੳ) ਸਪਤ ਮਾਰਗ (ਅ) ਅਸ਼ਟ ਮਾਰਗ
  - (ੲ) ਤ੍ਰਿ-ਰਤਨ (ਸ) ਪੰਚਮ ਮਾਰਗ
2. ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਈ: ਪੂ: ਦਾ ਮੁੱਖ ਰਾਜਤੰਤਰ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
  - (ੳ) ਕਾਸ਼ੀ (ਅ) ਕੋਸ਼ਲ
  - (ੲ) ਅੰਗ (ਸ) ਮਗਧ
3. ਅਜੋਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਰਾਜ ਜੈਨ ਧਰਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਸੀ?
  - (ੳ) ਗੁਜਰਾਤ (ਅ) ਹੈਦਰਾਬਾਦ
  - (ੲ) ਹਿਮਾਚਲ (ਸ) ਰਾਜਸਥਾਨ

4. ਮਹਾਂਵੀਰ ਦਾ ਆਰੰਭਿਕ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
 (ੳ) ਅਸ਼ੋਕ (ਅ) ਵਰਧਮਾਨ
 (ੲ) ਸਿਧਾਰਥ (ਸ) ਰਾਹੁਲ
5. ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਫੇਦ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ?
 (ੳ) ਪੀਤਾਂਬਰ (ਅ) ਦਿਗੰਬਰ
 (ੲ) ਸ਼ਵੇਤਾਂਬਰ (ਸ) ਸਮਾਇਕ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਮਗਧ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕਪਿਲਵਸਤੂ ਹੈ।
2. 6ਵੀਂ ਸਦੀ ਈ: ਪੂ: ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਰਣ ਸਨ।
3. ਬੁੱਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਵਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ।
4. ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਾਲੇ ਯੱਗਾਂ ਅਤੇ ਬਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਦੇ ਸਨ।
5. ਜੈਨ ਧਰਮ ਜਿਆਦਾ ਵਧਿਆ ਫੈਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।

4

ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ

- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੰਧਾਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਨਦੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ?
- ❖ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਿਹੜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ? ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਗਧ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ?
- ❖ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸ ਕਬੀਲੇ ਤੇ ਵਰਣ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਇਲਾਕਾ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਉਹ ਕਿਸ ਜੇਤੂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਨੇ ਨੰਦ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਕਿਸ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਮਗਧ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਮਗਧ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਸਾਥੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ?
- ❖ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਯੂਨਾਨੀ ਰਾਜਦੂਤ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹੜੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ?

- ❖ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਦੇ ਦੋ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕਲਿੰਗ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਮੌਰੀਆ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿੱਤ ਕਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਫੌਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਧਾਤ ਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਦੇ ਮਿਲੇ ਠੱਪਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਕੇਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਕਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਲਿੱਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਡੇਰੀਅਸ ਪਹਿਲਾ ਈਰਾਨ ਦੀ ਰਾਜਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਿਆ ਉਸਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ..... ਤੋਂ ..... ਸੀ।
2. ਈਰਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲ ਜੋਲ ਨਾਲ ਇਕ ਨਵੀਂ ਲਿਪੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਜਿਸਨੂੰ ..... ਲਿਪੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।
3. ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਜਨਮ ..... ਈ: ਪੂ: ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ .....ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ।
4. ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਜਿਹਲਮ ਅਤੇ ਚਿਨਾਬ ਨਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ..... ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਜ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ।
5. ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ, ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ..... ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੜਾਈ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਨਾਲ ਹੋਈ?
  - (ੳ) ਫਿਲਿਪਸ (ਅ) ਸੈਲਿਯੂਕਸ
  - (ੲ) ਪੰਨਾ ਨੰਦ (ਸ) ਅਸ਼ੋਕ
2. 298 ਈ: ਪੂ: ਵਿੱਚ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕੌਣ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਿਆ?
  - (ੳ) ਬਿੰਦੂਸਾਰ (ਅ) ਅਸ਼ੋਕ
  - (ੲ) ਸਿਕੰਦਰ (ਸ) ਪੋਰਸ
3. ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
  - (ੳ) ਦਾਮ (ਅ) ਪਣ
  - (ੲ) ਟੰਕਾ (ਸ) ਜੀਤਲ

4. ਕਿਸ ਲੜਾਈ ਨੇ ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ?

(ੳ) ਪਲਾਸੀ (ਅ) ਕਲਿੰਗ

(ੲ) ਤਕਸ਼ਿਲਾ (ਸ) ਤੋਸ਼ਾਲੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਅਸ਼ੋਕ ਦਾ ਧੰਮ ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ।
2. ਕੌਟਲਿਆ ਨੇ 'ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ।
3. ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਬ੍ਰਹਮੀ ਅਤੇ ਖਰੋਸ਼ਠੀ ਨਾਮੀ ਦੋ ਲਿੱਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ।
4. 322-321 ਈ: ਪੂ: ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਮਗਧ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।
5. ਮੌਰੀਆ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਾਸਕ ਬ੍ਰਿਹਦਰਥ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਪੁਸ਼ਯਮਿੱਤਰ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

5

ਗੁਪਤ ਕਾਲ

- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੋਮੇ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੋਮੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?
- ❖ ਪੁਸ਼ਯਮਿੱਤਰ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਸੁੰਗ ਅਤੇ ਕੰਨਵ ਵੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਯੂਨਾਨੀ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਪਹਲਵ (ਪਾਰਥੀਅਨ) ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸ਼ੱਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ?
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ੱਕ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਕੁਸ਼ਾਨ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕੁਸ਼ਾਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿੰਨਵੀ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸੀ?
- ❖ ਕੁਸ਼ਾਨ ਕਾਲ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਸ਼ੱਕ ਸੰਮਤ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਮਤ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹਾਨ ਸਮਰਾਟ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਸ ਨੇ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਸੰਮਤ ਕਿਸ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਸਮੁੰਦਰਗੁਪਤ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਅਭਿਲੇਖ ਕਿਸ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਬਣਾਵਏ ਹੋਏ ਸਤੰਭ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ?

- ❖ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਚੀਨੀ ਯਾਤਰੀ ਫਾਹੀਯਾਨ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜਕਾਲ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਮਨੂ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲੀਨ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿਕਿਤਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਲੋਹ ਸਤੰਭ ਕਿਸ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ?
- ❖ 'ਹਿੰਦਸਾਂ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਪਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਆਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੋ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਹੜੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਭੂਤ, ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਕਿਹੜੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ?
- ❖ ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਪਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ..... ਯੁੱਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
2. ਕੁਸ਼ਨ ਕਾਲ ਦੇ ..... ਸੰਮਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ।
3. ਖਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ..... ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।
4. ਕੁਸ਼ਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕਲਾ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ..... ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਸੀ।
5. .... ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ, ਉਸਨੇ 165 ਈ: ਪੂ: ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 155 ਈ: ਪੂ: ਤੱਕ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਛੇ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤੀਆਂ।
 (ੳ) ਖਟਸ਼ਾਸਤਰ (ਅ) ਖਗੋਲ ਸ਼ਾਸਤਰ
 (ੲ) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ (ਸ) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ
2. ਕੁਸ਼ਨ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ ਜਿਸਨੇ 78 ਈ: ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 120 ਈ: ਤੱਕ ਰਾਜ ਕੀਤਾ?
 (ੳ) ਮਿਨਾਂਡਰ (ਅ) ਕਨਿਸ਼ਕ
 (ੲ) ਅਸ਼ੋਕ (ਸ) ਬ੍ਰਿਹਦਰਥ

3. ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਕਿਸ ਰਾਜੇ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਸੀ?
(ੳ) ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਪਹਿਲਾ (ਅ) ਸਿਕੰਦਰ ਗੁਪਤ
(ੲ) ਸਕੰਦ ਗੁਪਤ (ਸ) ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤ
4. ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਪਹਿਲੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਹੋਇਆ?
(ੳ) ਗੰਧਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ (ਅ) ਮਗਧ ਦੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ
(ੲ) ਲਿਛਵੀ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ (ਸ) ਤਕਸ਼ਿਲਾ ਦੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ
5. ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਦੇ ਚਰਕ ਅਤੇ ਬਾਣ ਭੱਟ ਕਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਨ?
(ੳ) ਚਕਿਤਸਾ (ਅ) ਖੇਡਾਂ
(ੲ) ਰਚਨਾਵਾਂ (ਸ) ਵਿਆਕਰਣ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਰੁਦਰਦਮਨ (130-150 ਈ:) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
2. ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਪਹਿਲਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨੈਪੋਲਿਅਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
3. ਸਮੁੰਦਰ ਗੁਪਤ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ।
4. ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਆਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਂ ਪਣਿਨੀ ਅਤੇ ਪਤੰਜਲੀ ਹਨ।
5. ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ - ਮੇਘਦੂਤ, ਪਤੰਜਲੀ।

6

ਵਰਧਨਾਂ ਦਾ ਉੱਥਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ

- ❖ ਵਰਧਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸੋਮੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਚੀਨੀ ਯਾਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਦੋ ਵਰਧਨ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ?
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਜ-ਕਵੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਵਰਧਨ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?
- ❖ ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਰੱਖਤ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਹਰਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਾਜ ਕਿੱਥੋਂ ਤੋਂ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਚਾਲੁਕਯ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਦੱਖਣ ਦੇ ਪੱਲਵ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਭਾਗ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ?

- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਪੱਲਵ ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਹਰਸ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਦੁਰਾਇ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ?
- ❖ ਕਿਸ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਦਾਨ ਵਿੱਚ 200 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀਰ ਜਾਂ ਲਗਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਹਰਸ਼ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੰਦਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?
- ❖ ਪਹਾੜੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੈਲਾਸ਼ਨਾਥ ਦਾ ਮੰਦਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਨਾਯਨਾਰ ਅਤੇ ਅਲਵਾਰ ਭਗਤ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰਿਆਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਮੱਠਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- ❖ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਇਲਾਕੇ ਹਰਸ਼ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ?
- ❖ ਹਿੰਦੂਨਸਾਂਗ ਕਿਸ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਿਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਰਚੇ ਗਏ ਦੋ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਪੱਲਵ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਚਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਹਿੰਦੂਨਸਾਂਗ ..... ਦੇਸ਼ ਦਾ ਯਾਤਰੀ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਆਇਆ।
2. ਬਾਣ ਭੱਟ ..... ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਕਵੀ ਸੀ।
3. ਹਰਸ਼ ਵਰਧਨ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨਾਮ ..... ਸੀ।
4. ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਨੇ ਗਯਾ ਵਿਖੇ ..... ਦਰਖਤ ਨੂੰ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
5. ਹਰਸ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਾ ..... ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਬਾਣ ਭੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਚਨਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਸੀ?
 (ੳ) ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਰਾਸੋ (ਅ) ਕਾਦੰਬਰੀ
 (ੲ) ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ (ਸ) ਮੇਘਦੂਤ
2. ਹਿੰਦੂਨਸਾਂਗ ਹਰਸ਼ ਵਰਧਨ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਇਆ।
 (ੳ) ਚੀਨ (ਅ) ਭਾਰਤ
 (ੲ) ਅਰਬ (ਸ) ਈਰਾਨ

3. ਹਰਸ਼ ਵਰਧਨ ਨੇ 'ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਗਈ?
  - (ੳ) ਤੇਲਗੂ (ਅ) ਹਿੰਦੀ
  - (ੲ) ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ (ਸ) ਅਰਬੀ
4. ਪਹਾੜੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਕੈਲਾਸ਼ਨਾਥ ਮੰਦਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?
  - (ੳ) ਜੈਪੁਰ (ਅ) ਬੰਬਈ
  - (ੲ) ਐਲੋਗ (ਸ) ਬੰਗਾਲ
5. ਤੋਰਾਮਣ ਤੇ ਮਿਹਿਰਕੁੱਲ ਕਿਹੜੇ ਵੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜੇ ਸਨ?
  - (ੳ) ਪਲਵ (ਅ) ਸ਼ੱਕ
  - (ੲ) ਕੁਸ਼ਾਣ (ਸ) ਹੂਣ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਹਰਸ਼ ਵਰਧਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਦੁਰਾ ਵਿੱਚ ਪਾਂਡਵਯ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ।
2. ਨਾਲੰਦਾ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ 400 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਦਾਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ।
3. ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੀ ਭੈਣ ਰਾਜਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਪਤੀ ਕਨੌਜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ।
4. ਦੱਖਣ ਦੇ ਪੱਲਵ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਂਚੀ ਸੀ।
5. ਕੈਲਾਸ਼ਨਾਥ ਦਾ ਮੰਦਰ 10ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ।

7

ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ

- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਉਦੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਮਰੂਪ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ ਦੀ ਕੜੀ ਸੀ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਉੱਤੇ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਤਤਕਾਲਿਕ ਕਾਰਣ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਸਿੰਧ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹਮਲਾ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜਨਵੀ ਨੇ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਹਿੰਦੂਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜਨਵੀ ਨੇ ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਗਜਨਵੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਆਏ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕਨੌਜ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਰਾਜਵੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪ੍ਰਤੀਹਾਰ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਪ੍ਰਤੀਹਾਰ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੋ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

- ❖ ਰਾਸ਼ਟਰਕ੍ਰਮ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਪਾਲ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਤਰਾਇਨ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ?
- ❖ ਤਰਾਇਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜਪੂਤ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਦੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਵੰਸ਼ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
- ❖ ਚੋਲ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕਿਸ ਚੋਲ ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਕਾਲ ਚੀਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਰਾਜਕਾਲ ਵੀ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਧੀਨ ਰਾਜਿਆਂ ਲਈ ਸਾਮੰਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਮੰਤ ਪ੍ਰਥਾ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜ ਗਈ?
- ❖ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮੰਦਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?
- ❖ ਸ਼ੈਵਮਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦੋ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਰਾਮਾਨੁਜ ਕਿਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਤੰਜੋਰ ਦੇ ਮੰਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਨ?
- ❖ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਜੈਨ ਮੰਦਰ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕੋਨਾਰਕ ਦਾ ਮੰਦਰ ਅਜੋਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ?
- ❖ ਖੁਜਰਾਹੋ ਦੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਮੰਦਰ ਕਿਸ ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੰਦਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਹਰਾਇਆ? ਉਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ, ਇਹ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ..... ਵਿੱਚ ਸੋਲੰਕੀ ਅਤੇ ਚਾਲੂਕਿਆ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ।
2. ਸਿੰਧ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇਬਲ ਵਿਖੇ..... ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ।
3. ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਸਿੰਧ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਨਾਮ .....ਸੀ।
4. ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਆਏ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਨਾਮ .....ਸੀ।
5. ਰਾਜਪੂਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ..... ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਵੰਸ਼ ਕਿਹੜਾ ਸੀ।
 (ੳ) ਪਰਮਾਰ (ਅ) ਚੌਹਾਨ
 (ੲ) ਸੋਲੰਕੀ (ਸ) ਗੁਹਿਲ

2. ਕੋਨਾਰਕ ਦਾ ਮੰਦਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ।
 (ੳ) ਬਿਹਾਰ (ਅ) ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
 (ੲ) ਹਰਿਆਣਾ (ਸ) ਉੜੀਸਾ
3. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਹਰਾਇਆ?
 (ੳ) ਮਹਿਮੂਦ ਗਜਨਵੀ (ਅ) ਚੰਗੋਜ਼ ਖਾਂ
 (ੲ) ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ (ਸ) ਬਲਬਨ
4. ਕੋਨਾਰਕ ਦਾ ਮੰਦਰ ਕਿਹੜੇ ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ?
 (ੳ) ਵਾਯੂ (ਅ) ਇੰਦਰ
 (ੲ) ਸੂਰਜ (ਸ) ਸ਼ਿਵ
5. ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਜੈਨ ਮੰਦਰ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਮਿਲੇ ਹਨ?
 (ੳ) ਚਿਤੌੜ (ਅ) ਮਾਊਂਟ ਆਬੂ
 (ੲ) ਜੈਪੁਰ (ਸ) ਉਦੈਪੁਰ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. 8ਵੀਂ ਤੋਂ 12 ਸਦੀ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
2. ਰਾਸ਼ਟਰਕੂਟ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਮੋਢੀ ਮਿਹਰਭੋਜ ਸੀ।
3. ਪ੍ਰਤੀਹਾਰ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਜਰ-ਪ੍ਰਤੀਹਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
4. ਅਗਨੀਕੁਲ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚੌਹਾਨ ਵੰਸ਼ ਸੀ।
5. ਤਰਾਇਨ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜਪੂਤ ਸ਼ਾਸਕ ਰਾਣਾ ਸਾਂਗਾ ਸੀ।

8

ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ

- ❖ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸੋਮੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਮੀਰ ਖਸਰੋ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਬਾਰੇ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ?
- ❖ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਤਰਾਇਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ?
- ❖ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਦੇ ਦੋ ਦਾਸ ਸੈਨਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਯਲਦੋਜ਼ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਐਬਕ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਇਆ?

- ❖ ਕੁਤਬਉੱਦੀਨ ਐਬਕ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ? ਉਸ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕੌਣ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼ ਨੇ ਕਿਸ ਮੰਗੋਲ ਨੇਤਾ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਿਸ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ?
- ❖ ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼ ਦੇ ਤੁਰਕ ਅਮੀਰਾਂ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ?
- ❖ ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸਿੱਕੇ ਚਲਾਏ?
- ❖ ਬਲਬਨ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਗਾਵਤਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ?
- ❖ ਖਲਜੀ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਸੁਲਤਾਨ ਦਾ ਕਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ?
- ❖ ਅਲਾਉੱਦੀਨ ਖਿਲਜੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੈਨਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਲਾਉੱਦੀਨ ਦੀ ਚਿਤੌੜ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਲੋਕ ਗਾਥਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ? ਉਸ ਸਮੇਂ ਚਿਤੌੜ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ?
- ❖ ਤੁਗਲਕ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਤੁਗਲਕ ਨੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਨਗਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ?
- ❖ ਉਲਮਾ ਲੋਕ ਸੁਲਤਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਤੁਗਲਕ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਸਨ?
- ❖ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਤੁਗਲਕ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸੰਕੇਤਿਕ ਮੁਦਰਾ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਧਾਤ ਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਅਖੀਰਲੇ ਤੁਗਲਕ ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਰਾਜ ਕਦੋਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਫਿਰੋਜ਼ ਤੁਗਲਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਨਵੇਂ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਹੋਏ?
- ❖ ਬਾਜਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਿਸ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਸਲਤਨਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਚੌਧਰੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਸੱਯਦ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਉੱਤੇ ਕਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਕੁਤਬਮੀਨਾਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਹਨ।
- ❖ ਕੁਤਬਮੀਨਾਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਵੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਬਲਬਨ, ਅਲਾਉੱਦੀਨ ਖਲਜੀ ਅਤੇ ਗਿਆਸਉੱਦੀਨ ਤੁਗਲਕ ਨਾਮੀ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਤੇ ..... ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
2. ਤਰਾਇਨ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ..... ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ।
3. ਕੁਤਬਉੱਦੀਨ ਐਬਕ ..... ਦਾ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸੀ।
4. ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼ ਨੇ ..... ਮੰਗੋਲ ਨੇਤਾ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ।
5. ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼ ਦੇ ਤੁਰਕ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ..... ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਮੁਹੰਮਦ-ਬਿਨ-ਤੁਗਲਕ ਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਧਾਤ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਚਲਾਈ?
(ੳ) ਕਾਂਸੀ (ਅ) ਸੋਨਾ
(ੲ) ਤਾਂਬਾ (ਸ) ਲੋਹਾ
2. ਬਜ਼ਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਿਸ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ?
(ੳ) ਕੁਤਬੁੱਦੀਨ ਐਬਕ (ਅ) ਘੋੜਾ
(ੲ) ਘੋੜਾ ਗੱਡੀ (ਸ) ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੋੜਾ
3. ਦਾਸ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਦਾਸ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਸੁਲਤਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ?
(ੳ) ਮਹਿਮੂਦ ਗਜਨਵੀ (ਅ) ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼
(ੲ) ਕੁਤਬੁੱਦੀਨ ਐਬਕ (ਸ) ਬਲਬਨ
4. ਤਰਾਇਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
(ੳ) 1190 ਈ. (ਅ) 1191 ਈ.
(ੲ) 1192 ਈ. (ਸ) 1194 ਈ.

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਇਸਲਾਮੀ ਜਗਤ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਕਾਜ਼ੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
2. ਅਲਾਉੱਦੀਨ ਦੀ ਚਿਤੌੜ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਰਾਣੀ ਪਦਮਨੀ ਦੀ ਗਾਥਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।
3. ਮਲਿਕ ਕਾਫੂਰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਨਿਡਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ।
4. ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਤੁਗਲਕ ਨੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਦੇਵਗਿਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਇਆ।
5. ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼ ਨੇ 'ਟੈਕਾ' ਤੇ 'ਜੀਤਲ' ਨਾਮਕ ਸਿੱਕੇ ਚਲਾਏ।

9

ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ

- ❖ 13ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਰਾਜਵੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਦੇਵਗਿਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗਿਆਸੁੱਦੀਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਰੰਗਲ ਅਤੇ ਦੁਆਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਦੋਲਤਾਬਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗੁੱਟ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਬਾਹਮਣੀ ਸਮਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

- ❖ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਦੋ ਬਾਹਮਣੀ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਬਾਹਮਣੀ ਸੁਲਤਾਨਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਬਾਹਮਣੀ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਅਮੀਰ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਗੁੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਿਮੂਦ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਬਾਹਮਣੀ ਸਾਮਰਾਜ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
- ❖ ਬਰਾਰ ਅਤੇ ਬਿਦਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ ਦੀਆਂ ਸੁਲਤਾਨਤਾਂ ਨੇ ਹੜੱਪ ਲਿਆ?
- ❖ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਾਮੰਤ ਅਤੇ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਹੜੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਬਾਹਮਣੀ ਸੁਲਤਾਨਤ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?
- ❖ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਦੋ ਰਾਜਵੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਸ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ?
- ❖ ਕਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਰਾਏ ਕਦੋਂ ਵਿਜੈਨਗਰ ਦਾ ਸਮਰਾਟ ਬਣਿਆ? ਉਸਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਤਾਲੀਕੋਟ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ?
- ❖ ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਾਇਕਾਂ (ਸਾਮੰਤਾਂ) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਅਧੀਨਤਾ ਵਜੋਂ ਕੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ? ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਕਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਰਾਏ ਨੇ ਵਿਜੈਨਗਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਨਗਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. 13ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੇਵਗਿਰੀ ਦੇ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਵਿੱਚ ..... ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਦਾ ਸੀ।
2. ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਤੁਗਲਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ..... ਸੀ।
3. ਕੰਪਿਲ ਦੇਵ ਦੇ ਕੰਪਿਲੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ..... ਨਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੀਤੀ।
4. .... ਤੇ ਬਿਦਰ ਬਾਹਮਣੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਸਨ।
5. ਬਾਹਮਣੀ ਸੁਲਤਾਨਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ..... ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?
 (ੳ) 100 (ਅ) 200
 (ੲ) 300 (ਸ) 400
2. ਕਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਰਾਏ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਸ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਨਾਲ ਸੀ?
 (ੳ) ਅਰਵਿੰਦੁ ਵੰਸ਼ (ਅ) ਸੁਲਵ ਵੰਸ਼
 (ੲ) ਤੁਲਵ ਵੰਸ਼ (ਸ) ਸੰਗਮ ਵੰਸ਼

3. ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਭੂਮੀ ਕਰ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰ ਉਪਜ ਦਾ ਕਿੰਨਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਸੀ।
(ੳ) $1/2$ (ਅ) $1/4$
(ੲ) $1/5$ (ਸ) $1/3$
4. ਤਾਲੀਕੋਟ ਦਾ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
(ੳ) 1565 ਈ. (ਅ) 1556 ਈ.
(ੲ) 1575 ਈ. (ਸ) 1585 ਈ.
5. ਬਾਹਮਨੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਮਹਿਮੂਦ ਗਾਵਾਂ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ।
(ੳ) ਈਰਾਕ (ਅ) ਈਰਾਨ
(ੲ) ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ (ਸ) ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਗੁਲਬਰਗਾ ਅਤੇ ਬੀਦਰ ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕਲਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਨ।
2. ਗੋਲ ਗੁੰਬਦ ਬੀਜਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।
3. ਸੰਗਮ ਵੰਸ਼ ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦਾ ਸੀ।
4. ਵਿਜੈਨਗਰ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਹਰੀਹਰ ਸੀ।
5. ਵਿਜੈਨਗਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਸਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਸੀ।

10

ਸਮਾਜਿਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ

- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਵਾਸੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੋਂ ਸਨ?
- ❖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਵਪਾਰਿਕ ਜਾਤੀਆਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕੰਗਰੋੜ ਸਨ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਦੋ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਉਲਮਾ ਲੋਕ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ?
- ❖ ਉਲਮਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸਰੋਤਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ?
- ❖ ਸੂਫੀ ਲੋਕ ਬਾਹਰੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸੂਫੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਲਸਿਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸ ਸੂਫੀ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਵਸ ਗਏ?
- ❖ ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸੂਫੀ ਸ਼ੇਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸੁਹਾਵਰਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖੀ?

- ❖ ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੂਫੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਜੋਗੀ ਦਾ ਮਤ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗੋਰਖਨਾਥੀਆਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਮੱਠ ਸਨ?
- ❖ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ?
- ❖ ਰਾਧਾ-ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿਧੀ ਕਿਸਨੇ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਰਾਮ ਭਗਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭਗਤ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਦੋ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸੰਤ ਕਬੀਰ ਅਤੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕੀ ਕੀ ਪੇਸ਼ੇ ਸਨ?
- ❖ ਬਨਾਰਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੀਤ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਸਨ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਜਨਸੰਖਿਆ .....ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਪ੍ਰਦਾਏ ਦੀ ਸੀ।
2. ਸੂਫੀ ਲੋਕ ਚਿਸ਼ਤੀ ਅਤੇ ..... ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਨ।
3. ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ..... ਨੇ ਰੱਖੀ।
4. ਉਲਮਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ..... ਤੇ ਹਦੀਸ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸਨ।
5. ਸੂਫੀ ਲੋਕ ਬਾਹਰੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਜਗਾਂ ..... ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗੋਰਖ ਨਾਥੀਆਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਮੱਠ ਸਨ?
(ੳ) 15 (ਅ) 14
(ੲ) 13 (ਸ) 12
2. ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ?
(ੳ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ (ਅ) ਚੈਤਨਯ ਮਹਾਂਪ੍ਰਭੂ
(ੲ) ਨਾਮਦੇਵ (ਸ) ਜੈ ਦੇਵ
3. ਰਾਮਾਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ?
(ੳ) ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ (ਅ) ਹਿੰਦੀ
(ੲ) ਤੇਲਗੂ (ਸ) ਕੰਨੜ

4. ਭਗਤ ਪੰਨਾ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ?
  - (ੳ) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਅ) ਬੰਗਾਲ
  - (ੲ) ਬਿਹਾਰ (ਸ) ਰਾਜਸਥਾਨ
5. ਬਨਾਰਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਤ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
  - (ੳ) ਰਵੀਦਾਸ ਜੀ (ਅ) ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ
  - (ੲ) ਮੀਰਾਬਾਈ (ਸ) ਭਗਤ ਪੰਨਾ ਜੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਲੇ ਨਾਲ ਸੀ।
2. ਸੁਹਾਵਰਦੀ ਸਿਲਸਲੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਮੁਲਤਾਨ ਤੇ ਉੱਚ ਵਿੱਚ ਸਨ।
3. 'ਸਿਲਸਿਲੇ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਧਰਮ ਦੀ ਅਲਗ ਸ਼ਾਖਾ ਸੀ।
4. ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਥ ਨਾਥ ਪੰਥੀ ਤੇ ਔਘੜਨਾਥ ਸਨ।
5. ਗੋਰਖਨਾਥ ਸੂਫੀਆਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸੀ।

11

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪੰਜ ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਨਾਮ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਕਸਬੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿੱਥੇ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਮੰਜੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਤੇ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਖੁਦਵਾਈ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿੰਨਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਧੀਰਮਲ ਕਿਸ ਦਾ ਪੋਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਕਿਸ ਦੇ ਪੋਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੀ ਸੀ?

- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਪਹਾੜੀ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਕਸਬੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਾਜਣਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ? ਉਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਿਨੇ ਲੋਕ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸਮਾਏ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ..... ਦੇ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ।
2. ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ..... ਈ: ਵਿੱਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ।
3. ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ..... ਨੇ ਕੀਤੀ।
4. ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ..... ਕਿਲਾ ਬਣਵਾਇਆ।
5. ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ..... ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਵਾਇਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. 'ਅਕਾਲ ਤਖਤ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ?
  - (ੳ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
  - (ੲ) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
2. ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ।
  - (ੳ) ਛੇਵੇਂ (ਅ) ਸੱਤਵੇਂ
  - (ੲ) ਅੱਠਵੇਂ (ਸ) ਪੰਜਵੇਂ
3. ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?
  - (ੳ) 1675 ਈ: (ਅ) 1673 ਈ:
  - (ੲ) 1665 ਈ: (ਸ) 1625 ਈ:

4. ਉਦਾਸੀ ਮਤ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸਨ?
  - (ੳ) ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ (ਅ) ਸ੍ਰੀਚੰਦ
  - (ੲ) ਮਿਹਰਬਾਨ (ਸ) ਧੀਰ ਮੱਲ
5. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਥੇ ਕੀਤੀ?
  - (ੳ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਅ) ਅਨੰਦਪੁਰ
  - (ੲ) ਲਾਹੌਰ (ਸ) ਦਿੱਲੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ 16੦6 ਈ: ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
2. ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ।
3. ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕੀਤਾ।
4. ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੀਣੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
5. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਖੁਸਰੋ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਤਾ ਸੀ।

12

ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

- ❖ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?
- ❖ ਬਾਬਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਰਿਆਸਤ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਇਬਰਾਹੀਮ ਲੋਧੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੋ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਇਬਰਾਹੀਮ ਲੋਧੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਬਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਬਾਬਰ ਅਤੇ ਰਾਣਾ ਸਾਂਗਾ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ?
- ❖ ਬਾਬਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕਿਸ ਸਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਬਾਬਰ ਦੇ ਬੇਟਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਹੁਮਾਯੂੰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਦਰੋਹ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਹੁਮਾਯੂੰ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਕਿਹੜੇ ਸੁਲਤਾਨ ਤੋਂ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹਾਕਮ ਬਣਾਇਆ?
- ❖ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਕਿਸ ਕਬੀਲੇ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਹੁਮਾਯੂੰ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ?
- ❖ ਹੁਮਾਯੂੰ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਫੈਸਲਾ-ਕੁੰਨ ਲੜਾਈਆਂ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈਆਂ?
- ❖ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਹੂਲੀਅਤ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਕੰਮ ਕੀਤੇ?

- ❖ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਹਾਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੁਮਾਯੂੰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਾਸਕ ਤੋਂ ਮੱਦਦ ਮਿਲੀ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਰਿਹਾ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਰਾਜਪੂਤ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਨੇ ਦੱਖਣ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਸਲਤਨਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਭੇਜੇ?
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਬਰ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਦੱਖਣ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਦੋਂ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਿਆ?
- ❖ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਨੂਰਜਹਾਂ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਨੂਰਜਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਹਿਮਦਨਗਰ ਕਿਹੜੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ?
- ❖ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਨੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਭੇਜਿਆ?
- ❖ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬੇਟਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਉੱਤਰਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਖੁੱਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਜਿੰਦਾ ਰਿਹਾ?
- ❖ ਅੰਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਿਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਰਿਹਾ?
- ❖ ਅੰਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਬੀਜਾਪੁਰ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸੁਲਤਾਨ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਅੰਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਗੋਲਕੁੰਡਾ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸੁਲਤਾਨ ਕੌਣ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਬਾਬਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ..... ਸਥਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਸਨ।
2. ਉਜਬੇਗ ..... ਦੀ ਲੜਾਕੂ ਜਾਤੀ ਸੀ।
3. ਉਜਬੇਗਾਂ ਦਾ ਨੇਤਾ ..... ਸੀ।
4. ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ..... ਦਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।
5. ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ..... ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਅਕਬਰ ਦਾ ਰਾਜਤਿਲਕ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ।
(ੳ) ਦਿੱਲੀ (ਅ) ਕਲਾਨੌਰ
(ੲ) ਲਾਹੌਰ (ਸ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
2. ਪਾਣੀਪਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
(ੳ) 1526 ਈ: (ਅ) 1585 ਈ:
(ੲ) 1572 ਈ: (ਸ) 1556 ਈ:

3. ਅਕਬਰ ਦਾ ਮਤਰੇਆ ਭਰਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਹਕੀਮ ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ।
 (ੳ) ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ (ਅ) ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ
 (ੲ) ਕਾਬੁਲ (ਸ) ਕੰਧਾਰ
4. ਮਾਰਵਾੜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਸੀ?
 (ੳ) ਜੈਪੁਰ (ਅ) ਜੋਧਪੁਰ
 (ੲ) ਉਦੈਪੁਰ (ਸ) ਚਿਤੌੜ
5. ਅਕਬਰ ਦੇ ਰਾਜਤਿਲਕ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?
 (ੳ) 13 ਸਾਲ (ਅ) 15 ਸਾਲ
 (ੲ) 25 ਸਾਲ (ਸ) 18 ਸਾਲ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।
2. ਮੇਵਾੜ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਣਾ ਸਾਂਗਾ ਸੀ।
3. ਬਾਬਰ ਤੇ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਯੁੱਧ ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਖੇ 1526 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ।
4. ਬਾਬਰ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸਨ।
5. ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬੈਰਮ ਖਾਂ ਸਨ।

13

ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ❖ ਮਹਾਜ਼ਰ ਉੱਤੇ ਕਦੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਨੇ ਗੈਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਕਰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਸਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ?
- ❖ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨਸਬ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਨਸਬਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਗੀਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮਨਸਬਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦੋ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਅਤੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?
- ❖ ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਕਿਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੱਖ ਕੰਮ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਚੌਧਰੀ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਪਟਵਾਰੀ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਦਾ ਸੀ?

- ❖ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਤੇ ਝਗੜੇ ਨਜਿੱਠ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੇ ਗਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਸਰਕਾਰ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਧਨ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਮਾਰਤਕਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਮੂਨਾ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਆਗਰੇ ਦਾ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ ਕਿਸਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਵਾਇਆ?
- ❖ ਹੁਮਾਯੂੰ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਹਨ?
- ❖ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਵਾਇਆ?
- ❖ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਵਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੋ ਸੁੰਦਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ..... ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਰੂਪਾਂਤਰ ਸੀ।
2. ਅਕਬਰ ਨੇ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲਾ..... ਕਰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
3. ਮਨਸਬਦਾਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ..... ਕਰਦਾ ਸੀ।
4. ਜੋ ਜਮੀਨ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ..... ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
5. ਅਕਬਰ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ..... ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਕਨਕੂਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
  - (ੳ) ਕੱਟੀ ਫਸਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ (ਅ) ਖੜੀ ਫਸਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ
  - (ੲ) ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਫਸਲ (ਸ) ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਫਸਲ
2. ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਫਸਲ ਦੇ ਲੱਗੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।
  - (ੳ) ਨਸਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਅ) ਬਟਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
  - (ੲ) ਕਨਕੂਤ (ਸ) ਖੂਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
3. ਆਗਰੇ ਦਾ ਲਾਲ ਕਿਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ?
  - (ੳ) ਜਹਾਂਗੀਰ (ਅ) ਹੁਮਾਯੂੰ
  - (ੲ) ਅਕਬਰ (ਸ) ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ

4. ਤਾਨਸੇਨ ਕਿਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੀ?
(ੳ) ਅਕਬਰ (ਅ) ਜਹਾਂਗੀਰ
(ੲ) ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ (ਸ) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ
5. ਫਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵਸਾਇਆ?
(ੳ) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ (ਅ) ਅਕਬਰ
(ੲ) ਜਹਾਂਗੀਰ (ਸ) ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਪਰਗਨੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ।
2. ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਖਤੀ ਸਨ।
3. ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਮੀਨ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗਜ਼ ਲੋਹੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।
4. ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਜ ਦਾ 1/3 ਹਿੱਸਾ ਲਗਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
5. ਬਟਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਸਰਕਾਰ ਲੈਂਦੀ ਸੀ।

14

ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉਥਾਨ

- ❖ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਸੈਨਾਪਤੀ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ?
- ❖ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ?
- ❖ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਉਪਾਧੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਸ਼ਾਹੂ ਕਿਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਬਣਾਈ?
- ❖ ਸ਼ਾਹੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੇਸ਼ਵਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਬਣਾਇਆ?
- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੇਸ਼ਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪੇਸ਼ਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਖਰਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ?
- ❖ 1740 ਈ: ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਲਈ?
- ❖ ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ?
- ❖ ਹੋਲਕਰ ਸਰਦਾਰ ਕਿਸ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?

- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ ਪੇਸ਼ਵਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿੱਥੇ ਸੀ?
- ❖ ਮਰਾਠਾ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਕਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਲੈ ਲਿਆ?
- ❖ ਨਿਜ਼ਾਮ-ਉਲ-ਮੁਲਕ ਮਰਾਠਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਲੜਾਈਆਂ ਹਾਰਿਆ?
- ❖ ਹੈਦਰ ਅਲੀ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੈਨਾਪਤੀ ਬਣ ਗਿਆ?
- ❖ ਹੈਦਰ ਅਲੀ ਨੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨਾਲ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਰੁਪਿਆ ਦੇਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ?
- ❖ ਹੈਦਰ ਅਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦਾ ਜਨਮ .....ਈ. ਨੂੰ ਹੋਇਆ
2. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ..... ਸੀ।
3. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ ਦੇ ..... ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀਆਂ।
4. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ 1664 ਈ: ਨੂੰ .....ਬੰਦਰਗਾਹ ਨੂੰ ਲੁਟਿਆ।
5. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਆਗਰਾ ਵਿਖੇ 1666 ਈ: ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ..... ਨੂੰ ਮਿਲੇ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਸ਼ਾਹੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ।
(ੳ) ਦਿੱਲੀ (ਅ) ਕਲਕੱਤਾ
(ੲ) ਸਤਾਰਾ (ਸ) ਝਾਂਸੀ
2. ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
(ੳ) 1761 ਈ: (ਅ) 1757 ਈ:
(ੲ) 1526 ਈ: (ਸ) 1556 ਈ:
3. ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਲਿਆ।
(ੳ) ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਦੂਜਾ (ਅ) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ
(ੲ) ਫਰਖ਼ਸੀਅਰ (ਸ) ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਫ਼ਰ
4. ਹੈਦਰ ਅਲੀ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕੌਣ ਸੀ?
(ੳ) ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ (ਅ) ਜ਼ਫ਼ਰਜੰਗ
(ੲ) ਬਾਲਾ ਜੀ (ਸ) ਸ਼ਾਹੂ ਜੀ

5. 'ਚੌਥ' ਭੂਮੀ ਲਗਾਨ ਦਾ ਕਿੰਨਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ?

(ੳ) ਛੇਵਾਂ (ਅ) ਚੌਥਾ

(ੲ) ਪੰਜਵਾਂ (ਸ) ਅੱਠਵਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦਾ ਰਾਜਤਿਲਕ 1674 ਈ: ਨੂੰ ਰਾਏਗੜ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।
2. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀ ਮੌਤ 1680 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਈ।
3. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ 'ਚਾਲੀਸਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
4. ਸ਼ਾਹੂ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ।
5. ਬਾਲਾਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਨਾਥ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸਨ।

15

ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉੱਠਾਨ

- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲਿਖਤ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸਨੇ ਲਿਖੀ?
- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁਗਲ ਪ੍ਰਾਂਤ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਲੀਵਰਦੀ ਖਾਂ ਨੇ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਅਲੀਵਰਦੀ ਖਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਮੁਗਲ ਪ੍ਰਾਂਤ ਸਨ?
- ❖ ਅਵਧ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਲਗਭਗ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਣਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਸਜਾਉਂਦੋਲਾ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਲਖਨਊ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਸਜਾਉਂਦੋਲਾ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹੜਾ ਇਲਾਕਾ ਜਿੱਤਿਆ?
- ❖ ਸਜਾਉਂਦੋਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਰੁਹੇਲੇ ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਲੀਮੁਹੰਮਦ ਖਾਂ ਰੁਹੇਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਮਨਸਬ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ?
- ❖ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਰੁਹੇਲਖੰਡ ਤੇ ਅਵਧ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ?
- ❖ ਬਦਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਾ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਕਦੋਂ ਮਿਲਿਆ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਣ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਰਿਆਸਤਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਸਨ?

- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਲੜਾਈਆਂ ਕਦੋਂ ਲੜੀਆਂ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਿਲੇ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿੱਥੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਅਤੇ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਅਜੋਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੈ?
- ❖ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਬੈਰਾਗੀ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਲਿੱਪੀ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ?
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗੀਰ ਕਿਹੜੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਕਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦੁਆਬਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੋ ਭੰਗੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦੁਆਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ?
- ❖ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਕਿਹੜੇ ਵੰਸ਼ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?
- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਦੋ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ 1784-85 ਤੱਕ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਕਤਵਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸਦੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵੇਲੇ ਹੋਈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਲੇਖਕ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਚਨਾ..... ਹੈ।
2. 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁਗਲ ਪ੍ਰਾਂਤ ..... ਸੀ।
3. ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨਵਾਬ ਅਲੀਵਰਦੀ ਖਾਂ ਨੂੰ ..... ਈ: ਵਿਚ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰਨੀ ਪਈ।
4. ਸੁਜਾ-ਉਦ-ਦੌਲਾ 1754 ਈ: ਵਿੱਚ ..... ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਿਆ।
5. ਨਵਾਬ ਸੁਜਾ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਦਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ..... ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਦੋਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ?
  - (ੳ) 17੦8 ਈ: (ਅ) 17੦2 ਈ:
  - (ੲ) 1717 ਈ: (ਸ) 17੦1 ਈ:

2. ਨਾਂਦੇੜ ਸਥਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ?
(ੳ) ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਅ) ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ
(ੲ) ਬੰਗਾਲ (ਸ) ਬਿਹਾਰ
3. ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ?
(ੳ) ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ (ਅ) ਰੋਹਤਾਸਗੜ੍ਹ
(ੲ) ਲੋਹਗੜ੍ਹ (ਸ) ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ
4. ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਦੋਂ ਵਾਪਰਿਆ?
(ੳ) 1746 ਈ. (ਅ) 1752 ਈ.
(ੲ) 1762 ਈ. (ਸ) 1710 ਈ.
5. ਚੜਤ ਸਿੰਘ ਕਿਸ ਮਿਸਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦਾ ਸੀ?
(ੳ) ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ (ਅ) ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ
(ੲ) ਭੰਗੀ ਮਿਸਲ (ਸ) ਨਕੱਈ ਮਿਸਲ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਰੁਹੇਲਾ ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਹੇਲਖੰਡ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।
2. ਜਾਟ ਰਾਜ ਦਾ ਸੂਰਜਮੱਲ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਇਆ।
3. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ।
4. 'ਚਾਲੀ ਮੁਕਤੇ' ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।
5. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੂੰ 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਨਾਮਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ।

16

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸਦਾ ਬੇਟਾ ਸੀ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਦੋਂ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਭਸੀਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸ਼ਾਸਕ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਰਲ ਗਏ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਿੰਨਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਤਿਆ?
- ❖ ਮੁੱਢਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਦੋ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਮਗੜੀਆ ਅਤੇ ਸਦਾ ਕੌਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤੇ?
- ❖ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਪੂਰਥਲਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਤਲੁਜ ਪਾਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਕਦੋਂ ਮੰਨ ਲਈ?
- ❖ 1806-07 ਈ: ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਪਾਰ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ?
- ❖ 1806-08 ਈ: ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਖਰਾਜ ਲਿਆ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੋ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀਦਾਰ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹੇ ਸਨ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਦੋ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਜ਼ਿਮਾਂ/ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕਾਰਦਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸਥਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਰ ਯੂਰਪੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਚਾਰ ਸਮਕਾਲੀਨ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸਨ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ..... ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ।
2. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ..... ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।
3. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ..... ਸੀ।
4. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਗਭਗ .....ਪਹਾੜੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।
5. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ..... ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕੀਤੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਰਗਨੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
 (ੳ) ਸੂਬੇਦਾਰ (ਅ) ਨਾਜ਼ਿਮ
 (ੲ) ਕਾਰਦਾਰ (ਸ) ਕੋਤਵਾਲ

2. ਡਿਊਟੀਵਾਲੇ ਦੇ ਆਹੁੱਦੇ ਤੇ ਕੌਣ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਿਹਾ ਸੀ?
(ੳ) ਰਾਜਾ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਅ) ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ
(ੲ) ਅਵੀਤਾ ਬਿਲ (ਸ) ਵੈਂਤੂਅਰਾ
3. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਕੀਲ ਕੌਣ ਸੀ?
(ੳ) ਚਾਰਲਸ ਮੈਟਕਾਫ (ਅ) ਚਾਰਲਸ ਨੇਪੀਅਰ
(ੲ) ਥਾਮਸ ਰੋ (ਸ) ਵਿਲੀਅਮ
4. ਤਿੰਨ ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
(ੳ) 1839 ਈ: (ਅ) 1842 ਈ:
(ੲ) 1849 ਈ: (ਸ) 1838 ਈ:
5. 1831 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਗਰਵਨਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ?
(ੳ) ਲਾਰਡ ਵੈਲਜ਼ਲੀ (ਅ) ਲਾਰਡ ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿਕ
(ੲ) ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜੀ (ਸ) ਲਾਰਡ ਕਰਜ਼ਨ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਸੰਸਾਰ ਚੰਦ ਕਟੋਚ ਤੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਟਕ ਦਾ ਕਿਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।
2. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਫਸਰ ਜਨਰਲ ਵੈਨਤੂਰਾ ਸੀ।
3. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਜਾਗੀਰਾਂ ਤੇ ਨਕਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।
4. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 18੦9 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਸੂਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਿਆ।
5. ਫਕੀਰ ਅਜ਼ੀਜ਼ਉੱਦੀਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸੀ।

17

ਯੂਰਪੀਨਾਂ ਦਾ ਆਗਮਨ ਤੇ ਸਰਵ-ਉੱਚਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਈਸਟ-ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਯੂਰਪੀ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ?
- ❖ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਲੋਕ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਕਿਸ ਸੰਪਰਦਾਇ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਮੰਨਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕਿਸ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਲ ਨਾਲ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈ?

- ❖ ਡੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੇ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਵਪਾਰਿਕ ਰਿਆਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਵਪਾਰਿਕ ਰਿਆਇਤਾਂ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਕਦੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਈਆਂ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮਹਿਸੂਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਮਿਲਿਆ?
- ❖ ਕਿਸ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਪਾਰਿਕ ਕੰਪਨੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਯੂਰਪੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਗਈ?
- ❖ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ?
- ❖ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।
- ❖ ਸਿਰਾਜੂਦੌਲਾ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੈਕਟਰੀ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ?
- ❖ ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਲੜੀ ਗਈ?
- ❖ ਬਕਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਲੜੀ ਗਈ?
- ❖ ਬਕਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਦੋ ਕੱਠਪੁਤਲੀ ਨਵਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕਿਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਦੀਵਾਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਦੀਵਾਨੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ..... ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
2. ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ..... ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮੰਗ ਸੀ।
3. ਜਹਾਂਜ਼ਰਾਨੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਲਾ ..... ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸ ਹੈਨਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਤਟ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਯੂਰਪੀ ..... ਸੀ।
5. ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਲੋਕ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ..... ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈ ਸਨ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਕਿਸ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਿਕ ਕੰਪਨੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ?
(ੳ) ਹਾਲੈਂਡ (ਅ) ਅਮਰੀਕਾ
(ੲ) ਫਰਾਂਸ (ਸ) ਰੂਸ
2. ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਜਿੱਤਿਆ?
(ੳ) ਅੰਗਰੇਜ਼ (ਅ) ਡੱਚ
(ੲ) ਫਰਾਂਸੀਸੀ (ਸ) ਪੁਰਤਗਾਲੀ
3. ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
(ੳ) 1857 ਈ: (ਅ) 1957 ਈ:
(ੲ) 1757 ਈ: (ਸ) 1772 ਈ:
4. ਬਕਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
(ੳ) 1764 ਈ: (ਅ) 1762 ਈ:
(ੲ) 1782 ਈ: (ਸ) 1769 ਈ:
5. ਲਾਰਡ ਕਲਾਈਵ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਰਿਹਾ।
(ੳ) ਉੜੀਸਾ (ਅ) ਬਿਹਾਰ
(ੲ) ਬੰਗਾਲ (ਸ) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਡੱਚ ਲੋਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ।
2. ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਨਾਂ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਸੀ।
3. ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਅਮ ਹਾਕਿਨਜ਼ ਨੇ ਵਪਾਰਿਕ ਰਿਆਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਫਸਲ ਯਤਨ ਕੀਤਾ।
4. ਅੰਗਰੇਜ਼ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀਰੋ-ਜਵਾਹਰਾਤ ਭੇਜਦੇ ਸਨ।
5. ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਚੁੰਗੀ ਕਰ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਤੇ ਸੰਗਠਨ

- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ?
- ❖ ਵਾਰਨ ਹੇਸਟਿੰਗਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਭਾਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?
- ❖ ਵੈਲਜ਼ਲੀ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਸੰਧੀ ਰਾਹੀਂ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰ ਲਈ?
- ❖ ਮਰਾਠਾ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਬਸੀਨ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ?
- ❖ 1803 ਈ: ਦੀਆਂ ਸੰਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ?
- ❖ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਅੰਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹੜੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਨੇਪਾਲ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸੰਧੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਆ ਗਏ?
- ❖ ਬਰਮਾ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆਇਆ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਬੇਟਾ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਕੌਣ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਲਾਰਡ ਹਾਰਡਿੰਗ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ?
- ❖ ਦਸੰਬਰ 1846 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸੰਧੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਚੈਂਜੀਡੈਂਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਲਿਆ?
- ❖ ਲੈਪਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਧੀਨ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ..... ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ।
2. ਲਾਰਡ ਵੈਲਜ਼ਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ..... ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ।
3. ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ..... ਦੀ ਸੰਧੀ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ।
4. ਬਸੀਨ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ..... ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ।
5. ਅੰਤਿਮ ਪੇਸ਼ਵੇ ਦਾ ਨਾਮ ..... ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
(ੳ) 1845 ਈ: (ਅ) 1847 ਈ:
(ੲ) 1849 ਈ (ਸ) 1850 ਈ:
2. ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
(ੳ) 1849 ਈ: (ਅ) 1927 ਈ:
(ੲ) 1847 ਈ: (ਸ) 1902 ਈ:
3. 1857 ਈ: ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ?
(ੳ) ਦਿੱਲੀ (ਅ) ਕਲਕੱਤਾ
(ੲ) ਮੇਰਠ (ਸ) ਲਖਨਊ
4. ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1773 ਈ: ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ?
(ੳ) ਚਾਰਟਰ ਐਕਟ (ਅ) ਰੈਗੂਲੇਟਿੰਗ ਐਕਟ
(ੲ) ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ (ਸ) ਪਿਟਸ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ
5. 'ਇੰਡੀਅਨ ਪੈਨਲ ਕੋਡ' ਕਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
(ੳ) 1861 ਈ: (ਅ) 1875 ਈ:
(ੲ) 1857 ਈ: (ਸ) 1882 ਈ:

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਪੇਸ਼ਵਾ ਦਾ ਰਾਜ 1818 ਈ: ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਇਆ।
2. ਪਿੰਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਮਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ।
3. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਬੇਟਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਸੀ।
4. ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਬਣੀ।
5. ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲਾ ਯੁੱਧ ਫਰਵਰੀ 1846 ਈ: ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਇਆ।

19

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ

- ❖ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਈ?
- ❖ ਬਰਤਾਨਵੀ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਰ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਮਿਲੀ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਕੱਪੜਾ ਮਿੱਲ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਲਗਾਈ?

- ❖ 188● ਈ: ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੱਪੜਾ ਮਿੱਲਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ?
- ❖ 193● ਈ: ਦੇ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨੀਲ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਚੀਨ ਦੀ ਚਾਹ ਦੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਕਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋਈ ਅਤੇ 'ਆਸਾਮ ਟੀ ਕੰਪਨੀ' ਬਣਾਈ ਗਈ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰ ਲਾਈਨ ਕਦੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ?
- ❖ ਜੀ.ਟੀ.ਰੋਡ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਕੰਪਨੀ ਕਦੋਂ ਖੋਲੀ ਗਈ ਅਤੇ 1939 ਈ: ਤੱਕ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ?
- ❖ 1857 ਈ: ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ ਕਿਹੜੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਭਾਰਤੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੀ?
- ❖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ 1857-58 ਈ: ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ 1857-58 ਈ: ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਰਗਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ?
- ❖ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਤੇ ਕਦੋਂ. ਅਤੇ ਕਿਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਨ ਵਧਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਬੋਰਡ ਆਫ ਕੰਟਰੋਲ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ?
- ❖ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਔਕੜਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ 1758 ਈ: ਦੇ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਇੰਡੀਅਨ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਪੈਨਲ ਕੋਡ ਕਦੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਮਿਲ..... ਵਿਖੇ ਲਗਾਈ ਗਈ।
2. ਪਟਸਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਖਾਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ..... ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਸਨ।
3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨੀਲ ਅਤੇ ਚਾਹ ਦੀ ਖੇਤੀ ..... ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

4. 'ਆਸਾਮ ਦੀ ਕੰਪਨੀ' ..... ਈ: ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ।
5. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰ ਲਾਈਨ ਕਿਸ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਰਈਅਤਵਾੜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ।
(ੳ) ਮੁਨਰੋ (ਅ) ਵਿਲੀਅਮ
(ੲ) ਡਲਹੋਜ਼ੀ (ਸ) ਥਾਮਸ ਰੋ
2. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।
(ੳ) 1829 ਈ: (ਅ) 1837 ਈ:
(ੲ) 1929 ਈ: (ਸ) 1935 ਈ:
3. ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
(ੳ) 1882 ਈ: (ਅ) 1885 ਈ:
(ੲ) 1857 ਈ: (ਸ) 1872 ਈ:
4. 1857 ਈ: ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਕਿੱਥੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
(ੳ) ਰੁੜਕੀ (ਅ) ਦਿਲੀ
(ੲ) ਬੰਬਈ (ਸ) ਕਲਕੱਤਾ
5. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ?
(ੳ) ਲਖਨਊ (ਅ) ਪਟਨਾ
(ੲ) ਬਨਾਰਸ (ਸ) ਬਰੇਲੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਲਾਰਡ ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿਕ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਹੀ ਮੁੱਲ ਦਾ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।
2. ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਨਾਮ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਮਾਰਗ ਹੈ।
3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ 1857 ਈ: ਨੂੰ ਬਣੀ।
4. ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਲਾਰਡ ਕਾਰਨਵਾਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।
5. 1857 ਈ: ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਧਨ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

20

ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ

- ❖ ਬ੍ਰਹਮੋ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਵਿਧਵਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਵਿਧਵਾ ਵਿਆਹ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਬ੍ਰਹਮੋ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਕੌਣ ਸਨ?

- ❖ ਰਾਮਾਕਿਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ?
- ❖ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਸੰਗਠਨ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਜੋਤੀਬਾ ਫੂਲੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਸਨ?
- ❖ ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਛਪੀ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਵੈਦਿਕ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਏ?
- ❖ ਸਰ ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਨੂੰ 'ਸਰ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਕਦੋਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਧਨ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਭਾਈ ਨਾਰੋਜ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਂਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਦੋ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਐਂਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਗਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਖਾਸ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ?
- ❖ 1951 ਈ: ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਕਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਤੀ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਜਿਕ ਅੰਦੋਲਨ..... ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।
2. ਬ੍ਰਹਮੋ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ..... ਨੇ ਕੀਤੀ।
3. ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਏ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ..... ਈ. ਨੂੰ ਹੋਇਆ।
4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ ਜਾਗਰਣ ਦਾ ਆਗੂ..... ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
5. ਵਿਧਵਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ..... ਈ: ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਇਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸਨ?
  - (ੳ) ਬਾਬਾ ਦਿਆਲ (ਅ) ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ
  - (ੲ) ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਸ) ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ
2. 'ਕੂਕੇ' ਭਾਵ ਕੂਕਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
  - (ੳ) ਨਾਮਧਾਰੀ (ਅ) ਨਿਰੰਕਾਰੀ
  - (ੲ) ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ (ਸ) ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਾਜੀ

3. 'ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ' 1902 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ।
(ੳ) ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ (ਅ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ
(ੲ) ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ (ਸ) ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਖੇ
4. ਸਿੱਖ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਦੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਈ?
(ੳ) 1910 ਈ: (ਅ) 1908 ਈ:
(ੲ) 1915 ਈ: (ਸ) 1927 ਈ:
5. 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋ ਗਈ?
(ੳ) 140 (ਅ) 120
(ੲ) 150 (ਸ) 170

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. ਬ੍ਰਹਮੋ ਸਮਾਜ 1865 ਈ: ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ।
2. ਸੁਆਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦਾ ਜਨਮ 1877 ਈ: ਨੂੰ ਹੋਇਆ।
3. ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੋਢੀ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਸਨ।
4. ਸੁਆਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਆਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੀ।
5. ਸਰ ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਨੂੰ 'ਸਰ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਮਿਲੀ।

21

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢੇ?
- ❖ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹੱਥ ਸੀ?
- ❖ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਲਸਾ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ?
- ❖ 1905 ਈ. ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁਰਾਣੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ 1905 ਈ. ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋ ਨਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਸੰਗਠਨਾਂ ਉੱਪਰ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਦੋ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

- ❖ 1909 ਈ. ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਮੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ?
- ❖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ 1890 ਈ. ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ?
- ❖ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗੁਲਾਮ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਸ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਅਹਿਮਦੀਆ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੇ ਮੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਕੌਣ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਬਾਬਾ ਦਿਆਲ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਦੁਆਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਨਾਮਧਾਰੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੁਆਬ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ?
- ❖ 1871 ਈ: ਵਿੱਚ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਰੰਗੂਨ ਕਦੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਈਆਂ?
- ❖ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਦੋ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਕੇਸਰੀ ਅਖਬਾਰ ..... ਨੇ ਕੱਢਿਆ।
2. .... ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਬੰਕਿਮ ਚੰਦਰ ਚੈਟਰਜੀ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਅਨੰਦ ਮੱਠ' ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ।
3. ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ..... ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਈ।
4. ਰੂਸ ਨੂੰ 1904-1905 ਈ: ਵਿੱਚ ..... ਦੇਸ਼ ਨੇ ਹਰਾਇਆ।
5. ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ 1905 ਈ: ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ..... ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੋਈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

1. ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
  - (ੳ) 1916 ਈ: (ਅ) 1920 ਈ:
  - (ੲ) 1913 ਈ: (ਸ) 1925 ਈ:
2. ਹੋਮ ਰੂਲ ਅੰਦੋਲਨ ਕਿਉਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ?
  - (ੳ) ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ (ਅ) ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ
  - (ੲ) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ (ਸ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਲਈ

3. ਗਦਰ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਸੀ?
(ੳ) ਹਰਦਿਆਲ (ਅ) ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ
(ੲ) ਭਗਤ ਸਿੰਘ (ਸ) ਰਾਜਗੁਰੂ
4. ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ?
(ੳ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਤਾਂ (ਅ) ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਵਸਤਾਂ
(ੲ) ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸਤਾਂ (ਸ) ਪੇਂਡੂ ਵਸਤਾਂ
5. ਡਾਇਆਰਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
(ੳ) ਦੋਹਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਅ) ਇਕਹਿਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
(ੲ) ਤੀਹਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਸ) ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

1. 19੦6 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।
2. ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।
3. ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 19੦6 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਈ।
4. ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸਨ।
5. ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਇਆ।

22

ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਰੋਲਟ ਬਿੱਲ ਕਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਸਵਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਵਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਐਕਟ ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ?
- ❖ 192੦ ਈ. ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸੰਗਠਨ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ?
- ❖ 1922 ਈ: ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਹੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਅੰਦੋਲਨ ਅਹਿੰਸਾ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ?
- ❖ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ?
- ❖ ਖਿਲਾਫਤ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਦੋ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਖਿਲਾਫਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਣ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਖਰਚ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਫੰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਦੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ? ਇਸ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਫਾਂਸੀ ਹੋਈ?

- ❖ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਹੋਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ?
- ❖ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਕਦੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ?
- ❖ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਸੀ?
- ❖ ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਇਆ?
- ❖ 1929 ਈ: ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਪਹਿਲੀ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਈ ਗਈ?
- ❖ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਨਾ-ਫਰਮਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਲੂਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ?
- ❖ ਤੀਜੀ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਦੋਂ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਐਕਟ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ 1935 ਈ: ਦੇ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ 1937 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਬਣੇ।
- ❖ ਦੂਜਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਕਦੋਂ ਦਿੱਤੇ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਦਾ ਮਤਾ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ?
- ❖ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਏ?
- ❖ ਦੂਜਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਖਤਮ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਅਫਸਰਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ?
- ❖ ਇੰਟੇਰਿਮ ਕੈਬਿਨੇਟ ਕਦੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਕਿਹੜੇ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ?
- ❖ 1947 ਈ: ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਅਸਰ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸੂਬਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪਿਆ?
- ❖ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਰੋਲਟ ਬਿਲ ..... ਈ: ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ।
- ❖ ਨਾ ਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ ..... ਈ: ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- ❖ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ..... ਈ: ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚੇ।
- ❖ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ..... ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨੀਲ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।
- ❖ ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਕਾਂਡ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ..... ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਦੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ?
(ੳ) 1926 ਈ: (ਅ) 1928 ਈ:
(ੲ) 1928 ਈ: (ਸ) 1935 ਈ:
- ❖ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
(ੳ) 1931 ਈ: (ਅ) 1926 ਈ:
(ੲ) 1926 ਈ: (ਸ) 1947 ਈ:
- ❖ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਈਕਲ ਉਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਕਦੋਂ ਮਾਰੀ?
(ੳ) ਭਾਰਤ (ਅ) ਲੰਡਨ
(ੲ) ਅਮਰੀਕਾ (ਸ) ਚੀਨ
- ❖ ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
(ੳ) 1942 ਈ: (ਅ) 1947 ਈ:
(ੲ) 1941 ਈ: (ਸ) 1952 ਈ:
- ❖ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਕੌਣ ਸੀ?
(ੳ) ਲਾਰਡ ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿਕ (ਅ) ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ
(ੲ) ਲਾਰਡ ਕਰਜ਼ਨ (ਸ) ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ।
- ❖ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਖਰਚ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਲਕ ਸਵਰਾਜ ਫੰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- ❖ ਸਵਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਥੱਲੇ ਰੋਲਟ ਐਕਟ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਇਆ।
- ❖ 1936 ਈ: ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ।
- ❖ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਅਹਿੰਸਾ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ।

3 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1

ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ

- ❖ ਵੱਡਾ ਸਰੋਵਰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?
- ❖ ਲੋਥਲ ਕਸਬਾ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਦਿੰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਲਿੱਪੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵਾਲੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਸਨ?

- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

2

ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ ਲੋਕ

- ❖ ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਦਿ ਭੂਮੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ? ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਚਾਰ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ? ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਵੇਦ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- ❖ 600 ਈ: ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ 16 ਮਹਾਜਨਪਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਾਧਾਰਨ ਜੀਵਨ ਦੇ ਚਾਰ ਆਸ਼ਰਮ ਕਿਹੜੇ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਸੀ?
- ❖ ਰਿਗਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਆਰੀਆ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?

3

ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ

- ❖ ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਈ: ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਮਹਾਜਨਪਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰਾਜਤੰਤਰੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਆਜੀਵਿਕਾ ਦਾ ਮੁੱਖੀ ਕੌਣ ਸੀ? ਆਜੀਵਿਕਾ ਦੇ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਈ: ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਬੁਰਾਈਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਤ੍ਰਿ ਰਤਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ? ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?
- ❖ ਤ੍ਰਿਪਿਟਕ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?

4

ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ

- ❖ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਹੈ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਹੋਈ? ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੇ ਮਿਤੀ ਕ੍ਰਮ ਲਈ ਇਹ ਸਾਲ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਹੈ?

- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਿਸ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੇ ਕਿਸ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਕਿਸ ਝੀਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਧੰਮ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਕੀ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਹਮਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਹੈ?

5

ਗੁਪਤ ਕਾਲ

- ❖ ਕਾਰਲੇ ਦਾ ਚੈਤੰਯ ਅਤੇ ਅਮਰਾਵਤੀ ਦਾ ਸਤੂਪ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਰਾਜ ਕਿਸ ਇਲਾਕੇ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਸਮੁੰਦਰਗੁਪਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਸਮੁੰਦਰਗੁਪਤ ਨੇ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ?
- ❖ ਪਾਟਲੀਪੁੱਤਰ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਾਹਿਤ ਨੇ ਉੱਨਤੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ?

6

ਵਰਧਨਾਂ ਦਾ ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ

- ❖ ਹੂਣ ਕੌਣ ਸਨ? ਦੋ ਹੂਣ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਬਾਣਭੱਟ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪੁਲਕੇਸ਼ਿਨ ਦੂਜਾ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਸਦਾ ਹਰਸ਼ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ?
- ❖ ਹਰਸ਼ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਨਾਲੰਦਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਭਿਖਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਕਿਹੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਵਿਸ਼ੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਕੀ ਹਰਸ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ?

- ❖ ਪੂਲਕੇਸ਼ਿਨ-2 ਨੂੰ ਦੋ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੂਰਵੀਰ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ? ਤੀਜੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ?
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ?

7

ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ

- ❖ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜਨਵੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਰਾਜਪੂਤ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜਾ ਵਿਚਾਰ ਠੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਪ੍ਰਤੀਹਾਰ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਜਰ ਪ੍ਰਤੀਹਾਰ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੁਦਾਨ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਕਿਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ਕਤੀਮਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਰਾਜਤਰੰਗਣੀ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ? ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਹੈ?

8

ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ

- ❖ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਦੈਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ ਬਲਬਨ ਨੇ ਮੰਗੋਲਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਫਿਰੋਜ਼ ਤੁਗਲਕ ਨੇ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਬਟਾਈ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ ਕਨਕੂਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ ਕਿਹੜੇ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਗਾਨ ਦੀ ਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ?
- ❖ ਜ਼ਕਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਸਲਤਨਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇਕਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ ਸੁੰਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਸੀ?

ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ

- ❖ ਗੋਲ ਗੁੰਬਦ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਸੁਲਤਾਨ ਦਾ ਮਕਬਰਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ?
- ❖ ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਿੰਨ ਵਿਭਾਗ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਵਿਜੈਨਗਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰੀ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ?
- ❖ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?

ਸਮਾਜਿਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ

- ❖ ਸੂਫੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਸਹਾਈ ਹੋਈਆਂ?
- ❖ ਕੰਨ ਫਟੇ ਜੋਗੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਤੀ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਢਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ? ਉਹ ਦੱਖਣ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ?
- ❖ ਵੈਸ਼ਨਵ ਭਗਤੀ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ? ਇਸਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਵਰਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਵੈਸ਼ਨਵ ਭਗਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਚੈਤੰਨਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਸੰਤ ਕਬੀਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਭਗਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

- ❖ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੋਮੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- ❖ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਕੀ ਹਨ? ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਮਿਲੇ ਹਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦੁਆਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ?
- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਇਆ?

- ❖ 'ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ' ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਕਿਸ ਨੇ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ?
- ❖ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਮਾਇਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

12

ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ? ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੇਵਾੜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਇਬਰਾਹੀਮ ਲੋਧੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਾਬਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਬਾਬਰ ਦੇ ਭਾਰਤ ਉਪਰ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਖੁਸਰੋ ਨੇ ਵਿਦਰੋਹ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜ ਦੱਸੋ?

13

ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ❖ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਨਾਇਬ-ਏ-ਅਮੀਰ-ਅਲ-ਮੋਮਨੀਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਸੀ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੇ ਮਨਸਬਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਜਾਗੀਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਜਾਗੀਰਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਨਸਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਬਟਾਈ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

14

ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉਥਾਨ

- ❖ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਿਹੜੀ ਸਦੀ ਨੂੰ 'ਮਰਾਠਿਆਂ ਦਾ ਕਾਲ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂ?

- ❖ ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਚੋਬ ਅਤੇ ਸਰਦੇਸ਼ ਮੁਖੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ 1802 ਈ:-1803 ਈ: ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਚਾਰ ਮਰਾਠਾ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ?
- ❖ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਉਪਾਧੀਆਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਾਸਕ ਕਦੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ?

15

ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉੱਠਾਨ

- ❖ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਉਠਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਤੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਨਜੀਬ-ਉਦ-ਦੌਲਾ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਲੀਆਂ।
- ❖ ਜਾਟ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ 1716 ਈ: ਤੋਂ 1752 ਈ: ਤੱਕ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁਗਲਾਂ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰਮਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਦੋਂ, ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ?
- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

16

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸੋਮੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ-ਏ-ਖਾਸ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ।
- ❖ ਯੂਰਪੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਅਹੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਿਸਰ ਬੇਲੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਫਕੀਰ ਅਜ਼ੀਜ ਉਦਦੀਨ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਕਿਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਜਿੱਠ ਲੈਂਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਨਾਲ ਵਤੀਰਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?

ਯੂਰਪੀਨਾਂ ਦਾ ਆਗਮਨ ਤੇ ਸਰਵ-ਉੱਚਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਮੰਗ ਸੀ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਬਕਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਤੇ ਸੰਗਠਨ

- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਹਾਇਕ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ 1857 ਈ. ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੈਨਿਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜੀ ਸੰਧੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਲੈਪਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ 1856 ਈ: ਵਿੱਚ ਅਵਧ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
- ❖ 1867 ਈ. ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਸੀ?

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ

- ❖ 1856 ਈ: ਵਿੱਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀਆਂ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿਸ ਮੁੱਲ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ?
- ❖ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਰ ਮੁੱਕਤ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?

- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ?
- ❖ ਕਿਸ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇੱਕ ਹੀ ਮੁੱਲ ਦਾ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਬਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?
- ❖ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਹੜੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸੀ?

20

ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ

- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਲਹਿਰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ?
- ❖ ਰਿਵਾਈਵਲਿਜ਼ਮ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਏ ਨੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਨੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਮੁਹੰਮਡਨ ਉਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਿਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕਦੋਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ?
- ❖ 1835 ਈ: ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲਾਭ ਕਿਹੜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪੰਜ ਕਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

21

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਇੰਡੀਅਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੰਗਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬੰਗਾਲ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਇਲਾਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ?

- ❖ ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਦੋਂ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਸੀ?
- ❖ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਲੋਕ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 'ਕੂਕੇ' ਕਿਉਂ ਆਖਣ ਲੱਗ ਪਏ।
- ❖ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ?
- ❖ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ?

22

ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ 1921 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਵਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਏ?
- ❖ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਖਿਲਾਫਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਪੱਖ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ 1929 ਈ: ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕੌਣ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ?
- ❖ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਆਗੂ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ?
- ❖ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿਵਲ ਨਾ ਫਰਮਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ?
- ❖ 1935 ਈ: ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਾਇਆਰਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ 1935 ਈ: ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੋ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਕਦੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ? ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਹੋਈ?

1

ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ

- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਨਗਰ ਯੋਜਨਾ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਲਿਪੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮੋਹਨਜੋਦੜੋ ਤੋਂ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮੁਹਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ?

2

ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ

- ❖ ਰਿਗਵੇਦ ਤੋਂ ਦਾਸਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਸਭਾ ਅਤੇ ਸਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਆਰੀਆ ਦੇ ਸਮੇਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ?
- ❖ ਜਾਤੀ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਚਾਰ ਆਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਆਰੀਆ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੇਵਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਆਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਆਵਾਗਮਨ ਤੇ ਕਰਮ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਆਰੀਆ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਯੱਗ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- ❖ ਆਰੀਆ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣ ਹੈ?

3

ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ

- ❖ ਅਜਾਤਸ਼ਤਰੂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਗਧ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸਨ?
- ❖ ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਈ: ਪੂਰਵ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਥਿਤੀਆਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਜਨਮ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਅਨੁਕੂਲ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਂਵੀਰ ਸੁਆਮੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਲਿਖੋ?

- ❖ ਮਹਾਂਵੀਰ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਨ ਭਿਖਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਂਵੀਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?
- ❖ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੇ ਅਸ਼ਟ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੰਘ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ?
- ❖ ਕਲਾ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਤੂਪ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?
- ❖ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਛੇਤੀ ਫੈਲਣ ਅਤੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?

4

ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ

- ❖ ਮੈਗਸਥਨੀਜ ਨੇ ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਦੀ ਕਲਿੰਗ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਰਾਜ ਦੇ ਨਗਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਧਰਮ (ਧੰਮ) ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ?

5

ਗੁਪਤ ਕਾਲ

- ❖ ਕੁਸ਼ਾਨ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸੀ?
- ❖ ਸਾਤਵਾਹਨ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਮੌਰੀਆ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ ਆਰੀਆ ਭੱਟ ਦਾ ਖਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ?
- ❖ ਖਟਸ਼ਾਸਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕਾਲੀਦਾਸ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਕੀ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਵਰਧਨਾਂ ਦਾ ਉੱਥਾਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ

- ❖ ਚਾਲੂਕਿਆ ਸ਼ਾਸਕ ਪੁਲਕੇਸ਼ਿਨ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਹਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਗਾਨ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਲਗਾਨ ਮੁਕਤ ਭੂਮੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸ਼ੰਕਰਚਾਰੀਆ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲੰਦਾ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ?
- ❖ ਵਰਧਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਮੰਦਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਨਾਇਨਾਰ ਅਤੇ ਆਲਵਾਰ ਭਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ

- ❖ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮੰਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਹਿੰਦੂਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਕਨੌਜ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਰਾਜਵੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ?
- ❖ ਰਾਜਿੰਦਰ ਚੌਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਓ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਮੰਦਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?
- ❖ ਕੀ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਨੂੰ ਅੰਧ-ਕਾਲ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ?

ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ

- ❖ ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ?
- ❖ ਬਲਬਨ ਨੂੰ ਦਾਸ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸੁਲਤਾਨ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਲਈ ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਿਲਜੀ ਨੇ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ?
- ❖ ਮੁਹੰਮਦ-ਬਿਨ-ਤੁਗਲਕ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਕਾਰਣ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੋਖ ਫੈਲਿਆ?
- ❖ ਫਿਰੋਜ਼ ਤੁਗਲਕ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਪਤਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ?
- ❖ ਕੀ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਤੰਤਰ ਕਹਿਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ?
- ❖ ਦਿੱਲੀ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਵਰਗ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ?

ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ

- ❖ ਬਾਹਮਨੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਘਟਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕ ਵਰਗ ਦਾ ਕੀ ਹੱਥ ਸੀ?
- ❖ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਰਾਏ ਨੇ ਕੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ?
- ❖ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਕੀ ਸਨ?

ਸਮਾਜਿਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ

- ❖ ਉਲਮਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਸੂਫੀਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਗੋਰਖ ਪੰਥੀ ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਆਲਵਾਰ ਭਗਤਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਰਾਮਾਨੁਜਚਾਰੀਆ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਰਾਮਾਨੰਦ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਸੰਤ ਲਹਿਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਸੰਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀ ਸਨ?

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮਾਇਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਕਲਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਨਵੀਨ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?

12

ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

- ❖ ਬਾਬਰ ਅਤੇ ਲੋਧੀ ਅਫਗਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕਨਵਾਹਾ ਦੇ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਹੁਮਾਯੂੰ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਹੁਮਾਯੂੰ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਨੇ ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਸਬੰਧੀ ਕੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ?
- ❖ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਦੱਖਣ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕੀ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲੇ?

13

ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ❖ ਮਹਾਜ਼ਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਅਧੀਨ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- ❖ ਮਨਸਬਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ?
- ❖ ਜਾਤ ਅਤੇ ਸਵਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਜ਼ਬਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਮੁਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਭਵਨ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੁਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?

14

ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉੱਠਾਨ

- ❖ ਮਰਾਠਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉੱਠਾਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸਨ?
- ❖ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਚੌਥ ਅਤੇ ਸਰਦੇਸ਼ਮੁੱਖੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?

- ❖ ਬਾਲਾਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਨਾਥ ਨੇ ਰਾਜਾ ਸ਼ਾਹੂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਦੇਣ ਦਿੱਤੀ?
- ❖ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?
- ❖ ਮਹਾਂਦਜੀ ਸਿੰਭੇ (ਸਿੰਧੀਆ) ਨੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ?

15

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉੱਠਾਨ

- ❖ ਨਜੀਬਉਦੌਲਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਠਾਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਜਾਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਉੱਠਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਕੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਦੂਜਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਜਾਂ 'ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸਨ?
- ❖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਗੁਰਮੱਤਾ-ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

16

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੌਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਸਮਾਜਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਲੋਕ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਜਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਵਤੀਰਾ ਸੀ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਫੌਜ-ਏ-ਕਵਾਇਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

17

ਯੂਰਪੀਨਾਂ ਦਾ ਆਗਮਨ ਤੇ ਸਰਵ-ਉੱਚਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?

- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਬਕਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਬਕਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਦੀਵਾਨੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?

18

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਤੇ ਸੰਗਠਨ

- ❖ ਸਹਾਇਕ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ 1803 ਈ: ਦੀ ਸੰਧੀ ਦਾ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ?
- ❖ ਲੈਪਸ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ?
- ❖ 1857 ਈ: ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ 1857 ਈ: ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ 1857 ਈ: ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਚਾਰਟਰ ਐਕਟ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ?
- ❖ 1858 ਈ: ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂ-ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?

19

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ

- ❖ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਅਧੀਨ ਰੇਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਰਯੀਅਤਵਾੜੀ ਵਿਸਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਮਹਿਲਵਾੜੀ ਵਿਸਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

- ❖ ਕਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਕੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਉੱਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ?

20

ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ

- ❖ ਸੁਧਾਰਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਬ੍ਰਹਮੋ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਸਰ ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸਨ?
- ❖ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਅਹਿਮਦੀਆ ਲਹਿਰ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਕੀ ਸੀ?

21

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਈ?
- ❖ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਉੱਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ?
- ❖ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਗ਼ਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?
- ❖ ਹੋਮ ਰੂਲ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ 1919 ਈ: ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?

ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਰੋਲਟ ਐਕਟ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਖਿਲਾਫਤ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਨਾ ਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਵਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੰਤਵ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਨਹਿਰੂ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਿੰਨ ਸਨ?
- ❖ ਸਿਵਲ ਨਾ-ਫਰਮਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ 1937 ਈ: ਦੇ ਬਾਅਦ ਫਿਰਕੂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ?
- ❖ 1947 ਈ: ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ?
- ❖ 1947 ਈ: ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?

10 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1

ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ

- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਗਰ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਨ? ਇਸ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਰੋ?

2

ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ

- ❖ ਆਰੀਆ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ?

- ❖ ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ ਦੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਆਰੀਆ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ?

3

ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ

- ❖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਬੋਧੀ ਸੰਘ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਇਸਦੇ ਲੋਕ-ਤੰਤਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਉਲੇਖ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹੋਣ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਤਨ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ?

4

ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ

- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਕਲਿੰਗ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ? ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਜੀਵਨ, ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

5

ਗੁਪਤ ਕਾਲ

- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਮੁੰਦਰਗੁਪਤ ਅਤੇ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਦੂਜੇ ਅਧੀਨ ਗੁਪਤ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

6

ਵਰਧਨਾਂ ਦਾ ਉੱਥਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ

- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਵਰਧਨਾਂ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੀ ਕੀ ਦੇਣ ਹੈ?

7

ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ

- ❖ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜਨਵੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹਾਲ ਲਿਖੋ। ਉਸ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਉਲੇਖ ਕਰੋ?
- ❖ ਰਾਜਰਾਜਾ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਚੋਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੋਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਥਾਨ ਦਾ 250-300 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਰਾਜਵੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਮੰਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਵ ਉੱਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਰਾਜਪੂਤ ਕਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਦੇਣ ਦੱਸੋ?

8

ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ

- ❖ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਦਾ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਉਸਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੀ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲੇ?
- ❖ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਅਤੇ ਕੁਤਬਉਦੀਨ ਐਬਕ ਦੀਆਂ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?

- ❖ ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ? ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮੋਢੀ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਅਲਾਉੱਦੀਨ ਖਿਲਜੀ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਸਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਫਿਰੋਜ਼ਤੁਗਲਕ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਪਤਨ ਲਈ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ?
- ❖ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

9

ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ

- ❖ ਬਾਹਮਨੀ ਰਾਜ ਦੇ ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਪਤਨ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਰਾਏ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ?
- ❖ ਵਿਜੈਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?

10

ਸਮਾਜਿਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ

- ❖ ਭਗਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਉੱਤਪੱਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਵੈਸ਼ਨਵ ਭਗਤੀ ਦੀ ਉੱਤਪੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਭਗਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

11

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

12

ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ

- ❖ ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਵਸਥਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ, ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਬਾਬਰ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੀ ਦੱਖਣ ਨੀਤੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

13

ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ❖ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ, ਪ੍ਰਾਂਤਕ, ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਮਨਸਬਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ 250-300 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਵਨ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਲਲਿਤ ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?

14

ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉੱਥਾਨ

- ❖ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਵਾ ਅਤੇ ਮਰਾਠਾ ਸਰਦਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਮਰਾਠਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਹੈਦਰ ਅਲੀ ਉੱਤੇ 250-300 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ?
- ❖ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਉੱਤੇ 250-300 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ?

15

ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉੱਥਾਨ

- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਲਿਖੋ?
- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਅਵਧ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਉੱਥਾਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ?

- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਅਬਦੁੱਸ ਸਮੱਦ ਖਾਂ, ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਅਤੇ ਮੀਰ ਮੰਨੂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

16

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

17

ਯੂਰਪੀਨਾਂ ਦਾ ਆਗਮਨ ਤੇ ਸਰਵ-ਉੱਚਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਬਕਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

18

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਤੇ ਸੰਗਠਨ

- ❖ ਸਹਾਇਕ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੈਲਜ਼ਲੀ, ਹੇਸਟਿੰਗਜ਼ ਅਤੇ ਡਲਹੋਜ਼ੀ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੀ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ 1857 ਈ: ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ 1857 ਈ: ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ 1857 ਈ: ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੈਨਾ, ਪੁਲਿਸ, ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ 1857-58 ਈ. ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ 1857-58 ਈ. ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

19

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ

- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਗਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਥਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

20

ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ

- ❖ ਸੁਧਾਰਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਬ੍ਰਹਮੋ ਸਮਾਜ, ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

21

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਗਰਮ ਦਲ ਦੇ ਉਥਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਪਿੱਛੋਂ ਚੱਲੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਤੇ ਬਾਈਕਾਟ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਾਰਲੇ-ਮਿੰਟੋ ਸੁਧਾਰਾਂ (1909) ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ 1919 ਈ. ਦੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?

ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼

- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ?
- ❖ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਣ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ? ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?
- ❖ 1923 ਈ: ਤੋਂ 1947 ਈ: ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿਵਲ ਨਾ-ਫੁਰਮਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਕ੍ਰਿਪਸ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਐਕਟ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੀ ਸਨ?

ਮਾਨਚਿੱਤਰ

11 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਨੋਟ:- ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਦੇ ਕੁੱਲ 11 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।

ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਭਰਨ ਦੇ ਅੰਕ = 7, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਕ = 4

- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਉ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕਰੋ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿਖਾਉ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕਰੋ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰਗੁਪਤ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿਖਾਉ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕਰੋ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਉ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ?
- ❖ 1526 ਈ: ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉ ਅਤੇ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਉ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ?

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

- ❖ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਦੁਆਬ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਮੱਧਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਟੱਕ ਦੇਸ਼ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਨੂੰ ਮਾਝਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?
- ❖ ਮਾਲਵਾ ਕਿੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ?
- ❖ ਤਰਾਇਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੋ ਦਰੇ ਜੋ ਉਤਰ ਪੱਛਮ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਚੱਜ ਦੁਆਬ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਬਿਸਤ ਜਲੰਧਰ ਦੁਆਬ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਭੂਗੋਲਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਗਰ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਰਿਗਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ..... ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
- ❖ ਮੱਧਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ..... ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ..... ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ..... ਦੱਰੇ ਸਥਿਤ ਹਨ।
- ❖ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ ..... ਹੈ।
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਨੂੰ ..... ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੀ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ?
(ੳ) ਪੈਂਟਾਪੋਟਾਮੀਆ (ਅ) ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ
(ੲ) ਸੂਬਾ ਲਹੌਰ (ਸ) ਟੱਕ ਦੇਸ਼

- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਲੜੀ ਗਈ?
  - (ੳ) 1526 ਈ: (ਅ) 1530 ਈ:
  - (ੲ) 1556 ਈ: (ਸ) 1761 ਈ:
- ❖ ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਘੱਗਰ ਨਦੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
  - (ੳ) ਬਾਂਗਰ (ਅ) ਤਰਾਈ
  - (ੲ) ਮਾਲਵਾ (ਸ) ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸੀ?
  - (ੳ) ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਵਾਧਾ (ਅ) ਜਮੀਨ ਉਪਜਾਊ
  - (ੲ) ਲੋਕ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ (ਸ) ਮਿਲਵਰਤਣ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਰਚਨਾ ਦੁਆਬ ਰਾਵੀ ਅਤੇ ਜਿਹਲਮ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੱਰੋ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹਨ।
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸੁਸਤ ਬਣ ਗਏ।
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੈਦਾਨੀ ਭਾਗ ਬਹੁਤ ਉਪਜਾਊ ਹੈ।
- ❖ ਲਾਹੌਰ ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ।

2

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੋਮੇ

- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦੇ ਦੋ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- ❖ ਬਾਬਰ ਤੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਆਤਮ ਕਥਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕੇਂਦਰੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ 'ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ' ਕਿਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ?
- ❖ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਹੈ?
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਗਤ ਮਾਲਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ?
- ❖ 'ਅਕਾਲ ਤਖਤ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ?
- ❖ 'ਚਾਰ-ਬਾਗ ਏ ਪੰਜਾਬ' ਨਾਮ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਖਾਲਸਾ ਦਰਬਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ?
- ❖ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿੰਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਦੋ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿਪੀ ਦੇ ਸੋਮੇ..... ਅਤੇ ..... ਹਨ।
- ❖ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ..... ਨੇ ਕੀਤਾ।
- ❖ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ..... ਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ..... ਸੀ।
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ..... ਅਤੇ ..... ਸਨ।
- ❖ ਬੰਸਾਵਲੀਨਾਮਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ..... ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਅਕਬਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
(ੳ) ਅਬੁਲ ਫਜ਼ਲ (ਅ) ਬੀਰਬਲ
(ੲ) ਤਾਨਸੇਨ (ਸ) ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸੂਰੀ
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਗਤਮਾਲਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ?
(ੳ) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ (ਅ) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ
(ੲ) ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਸ) ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਜਨਮਸਾਖੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
(ੳ) ਮਿਹਰਬਾਨ ਵਾਲੀ (ਅ) ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ
(ੲ) ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮਸਾਖੀ (ਸ) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਨਮਸਾਖੀ
- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
(ੳ) 16੦6 ਈ: (ਅ) 16੦4 ਈ:
(ੲ) 1579 ਈ: (ਸ) 16੦1 ਈ:
- ❖ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਕਿਸ ਦੀ ਆਤਮ ਕਥਾ ਹੈ?
(ੳ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (ਅ) ਭਾਈ ਮਈ ਸਿੰਘ ਜੀ
(ੲ) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਖਾਲਸਾ ਦਰਬਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਫਾਰਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਨ।
- ❖ ਉਮਦਤ-ਉਤ-ਤਵਾਰੀਖ ਦਾ ਲੇਖਕ ਦੀਵਾਨ ਅਮਰਨਾਥ ਸੀ।
- ❖ ਜੰਗਨਾਮਾ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰਰ ਮੁਹੰਮਦ ਸੀ।
- ❖ ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।
- ❖ ਤੁਜ਼ਕ-ਏ-ਜ਼ਹਾਂਗੀਰੀ ਦਾ ਲੇਖਕ ਬਾਬਰ ਸੀ।

ਸੋਲਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ

- ❖ ਲੋਧੀ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸੁਲਤਾਨ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਬਾਬਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਕਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਲੋਧੀ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸੋਲਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਸੋਲਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬਾਬਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਕਿਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਜੰਝ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ?
- ❖ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪੰਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ..... ਵੰਸ਼ ਦੇ ..... ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਸੀ।
- ❖ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ..... ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਸੀ।
- ❖ ਬਾਬਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ..... ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ।
- ❖ ਬਾਬਰ ਨੇ ਸੈਦਪੁਰ ਤੇ ਹਮਲਾ..... ਈ: ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਉਸਨੇ..... ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ।
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਤਿਕੋਣਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ, ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ ਅਤੇ ..... ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜੀ ਗਈ?
  - (ੳ) ਬਾਬਰ ਅਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਲੋਧੀ (ਅ) ਬਾਬਰ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ
  - (ੲ) ਬਾਬਰ ਅਤੇ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ (ਸ) ਬਾਬਰ ਅਤੇ ਆਲਮ ਖਾਂ ਲੋਧੀ
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?
  - (ੳ) ਚਾਰ (ਅ) ਦੋ
  - (ੲ) ਤਿੰਨ (ਸ) ਪੰਜ
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੇਂਦਰ ਸਨ।
  - (ੳ) ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਅ) ਰੋਪੜ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
  - (ੲ) ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਮੁਲਤਾਨ (ਸ) ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ

- ❖ ਸ਼ਕਤੀਮਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕਿਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ?
  - (ੳ) ਦੇਵੀਆਂ (ਅ) ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
  - (ੲ) ਸ਼ਿਵਜੀ (ਸ) ਵਿਸ਼ਨੂੰ
- ❖ ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ?
  - (ੳ) ਅਕਬਰ ਤੇ ਹੇਮੂ (ਅ) ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਗਲ
  - (ੲ) ਬਾਬਰ ਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ ਲੋਧੀ (ਸ) ਬਾਬਰ ਤੇ ਬਹਿਲੋਲ ਲੋਧੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਇਬਰਾਹੀਮ ਲੋਧੀ ਇੱਕ ਨਰਮ ਦਿਲ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ।
- ❖ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਚੰਗੀ ਸੀ।
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿੱਤਾ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਸੀ।
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਸ਼ਾ ਤਰਸਯੋਗ ਸੀ।
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸੀ।

4

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਅੱਜਕੱਲ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਕਿਉਂ ਗਏ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਬਤੀਤ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਨਗਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਭਗਤ ਨੂੰ ਮਿਲੇ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਕੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ ਸੰਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੀਸਰੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ .....ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ..... ਕੋਲ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ .....ਈ. ਵਿੱਚ..... ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਹੋਈ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ..... ਅਤੇ ..... ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ..... ਤੋਂ ..... ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਗਏ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ .....ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ?
  - (ੳ) 3●ਰੁਪਏ (ਅ) 1●ਰੁਪਏ
  - (ੲ) 2●ਰੁਪਏ (ਸ) 4●ਰੁਪਏ
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
  - (ੳ) ਤ੍ਰਿਪਤਾ (ਅ) ਸੁਲੱਖਣੀ
  - (ੲ) ਨਾਨਕੀ (ਸ) ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸੱਜਣ ਠੱਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ਸੀ?
  - (ੳ) ਹਰਿਦੁਆਰ (ਅ) ਤੁਲੰਬਾ
  - (ੲ) ਐਮਨਾਬਾਦ (ਸ) ਕਰਤਾਰਪੁਰ
- ❖ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਬਦ ਅੰਕਿਤ ਹਨ?
  - (ੳ) 9●7 (ਅ) 976
  - (ੲ) 679 (ਸ) 2218
- ❖ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ?
  - (ੳ) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ
  - (ੲ) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਰਾਵੀ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨਾਂ ਦਾ ਨਗਰ ਵਸਾਇਆ।
- ❖ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛੱਕਣਾ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਗ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

5

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?

- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਰਾਗੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਭੰਗ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਰੂਪ ਕਿਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਬਾਬਾ ਮੋਹਨ ਤੇ ਬਾਬਾ ਮੋਹਰੀ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਬੀਬੀ ਦਾਨੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਰੱਖੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਏ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ..... ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ..... ਨਾਲ ਹੋਇਆ।
- ❖ ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ..... ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾਇਆ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ..... ਤੋਂ ..... ਤੱਕ ਹੈ।
- ❖ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ..... ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੀ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਨ ..... ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ..... ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।
- ❖ ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ..... ਨੇ ਕੀਤਾ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ..... ਜੋ ..... ਜਾਤ ਦੇ ਖੱਤਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।
- ❖ ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ..... ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਦਾਤੂ ਅਤੇ ਦਾਸੂ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ?
  - (ੳ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
  - (ੲ) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
- ❖ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਸਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ?
  - (ੳ) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ
  - (ੲ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (ਸ) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ?
  - (ੳ) ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

- ❖ (ੲ) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ
ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- (ੳ) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ
(ੲ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ
- ❖ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੌਣ ਸਨ?
(ੳ) ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ
(ੲ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ
- ❖ 1574 ਈ: ਤੋਂ 1581 ਈ: ਤੱਕ ਗੁਰੂਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹੇ।
(ੳ) ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ
(ੲ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਸ) ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸਨ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 1534 ਈ: ਵਿੱਚ ਚੂਨਾ ਮੰਡੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।
- ❖ ਮੰਜੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 12 ਸੀ।
- ❖ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਅਖਾੜਾ ਬਣਾਇਆ।
- ❖ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੀਸਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ।

6

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

- ❖ 'ਸਾਡਾ ਇਹ ਦੋਹਤਾ ਬਾਣੀ ਦਾ ਬੋਹਿਥਾ ਹੋਵੇਗਾ' ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਸ ਲਈ ਕਹੇ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸ ਮੁਸਲਿਮ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਨੇ ਰੱਖੀ?
- ❖ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਦੋਂ ਕਰਵਾਇਆ?
- ❖ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਜਿਆਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ?
- ❖ ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਨੇ ਕਿਸ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮ..... ਸੀ।
- ❖ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਗੁਰੂ ..... ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ..... ਤੋਂ ਰਖਵਾਇਆ ਗਿਆ।
- ❖ .....ਈ: ਨੂੰ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਹੋਇਆ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ..... ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ..... ਸੀ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ..... ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ।
- ❖ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ..... ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਤਰਨਤਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਸੀ?
(ੳ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
(ੲ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ
- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ?
(ੳ) ਫਾਰਸੀ (ਅ) ਗੁਰਮੁਖੀ
(ੲ) ਅਰਬੀ (ਸ) ਦੇਵਨਾਗਰੀ
- ❖ ਚੰਦੂ ਸ਼ਾਹ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ?
(ੳ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
(ੲ) ਮਿਹਰਬਾਨ (ਸ) ਮਹਾਂਦੇਵ
- ❖ ਮੀਣਾਂ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ?
(ੳ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਅ) ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ
(ੲ) ਧੀਰ ਮੱਲ (ਸ) ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ
- ❖ ਨਕਸ਼ਬੰਦੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ?
(ੳ) ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਸਰਹਿੰਦੀ (ਅ) ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ
(ੲ) ਜਹਾਂਗੀਰ (ਸ) ਖੁਸਰੋ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 1563 ਈ: ਵਿੱਚ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਅਮਰੋ ਜੀ ਸਨ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ 116 ਸ਼ਬਦ ਅੰਕਿਤ ਹਨ।
- ❖ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਅਤੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ।
- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 16੦4 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਈ।

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ

- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
- ❖ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਸਨੇ ਕਰਵਾਇਆ?
- ❖ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ-ਕਿੰਨੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਕਿਲੇਬੰਦੀ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਕਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੋ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੇਵਕ ਦਾ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਮੁਗਲ ਅਸਤਬਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਨਗਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋ ਯੁੱਧ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜਿਹੜੇ ਲਹਿਰਾ ਯੁੱਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਬੰਦੀ ਛੋਡ ਬਾਬਾ ..... ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਪਠਾਨ ਟੁਕੜੀ ਦਾ ਸੈਨਾ ਨਾਇਕ ..... ਸੀ।
- ❖ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ..... ਸਨ।
- ❖ ਲਹਿਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਘੋੜੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ..... ਅਤੇ ..... ਸਨ।
- ❖ ਕੌਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਕਾਜ਼ੀ ਰੁਸਤਮ ਦੀ ..... ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ?
  - (ੳ) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
  - (ੲ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
- ❖ 'ਮੀਰੀ' ਤੇ 'ਪੀਰੀ' ਤਲਵਾਰਾਂ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀਆਂ?
  - (ੳ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ
  - (ੲ) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ?
  - (ੳ) ਬਾਜ (ਅ) ਘੋੜੇ
  - (ੲ) ਤਲਵਾਰਾਂ (ਸ) ਹਾਥੀ

- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਖੀਰਲਾ ਸਮਾਂ ਕਿੱਥੇ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ?
  - (ੳ) ਕੀਰਤਪੁਰ (ਅ) ਕਰਤਾਰਪੁਰ
  - (ੲ) ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਸ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
  - (ੳ) 1574 ਈ: (ਅ) 1534 ਈ:
  - (ੲ) 1621 ਈ: (ਸ) 1595 ਈ:

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਛੋਡ ਬਾਬਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਪੀਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।
- ❖ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਛੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਭੰਗਾਣੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ।

8

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਕੌਣ ਬੈਠਿਆ?
- ❖ ਸੱਤਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ? ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਅੱਠਵੇਂ ਅਤੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ' ਨਾਮਕ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਸਮੇਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹਿਚਾਣ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸ ਨਵੇਂ ਨਗਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ 'ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ' ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਅਤੇ ..... ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ..... ਸੀ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰੁੱਖ ਥੱਲੇ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ। ਅੱਜਕਲ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ..... ਹੈ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ..... ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਲਗਾਇਆ ਸੀ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਨ ..... ਨੂੰ ..... ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ।
(ੳ) ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ (ਅ) ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ
(ੲ) ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ (ਸ) ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ
- ❖ ਤਿਆਗ ਮਲ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਕਿਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਏ?
(ੳ) ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਅ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
(ੲ) ਲਹਿਰਾ (ਸ) ਫਗਵਾੜਾ
- ❖ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?
(ੳ) ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ (ਅ) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
(ੲ) ਧੀਰ ਮੱਲ (ਸ) ਰਾਮ ਰਾਇ
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੜ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ?
(ੳ) ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ (ਅ) ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ
(ੲ) ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ (ਸ) ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਹੋਈ?
(ੳ) ਅਕਬਰ (ਅ) ਜਹਾਂਗੀਰ
(ੲ) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ (ਸ) ਫਰਖੁਸੀਅਰ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਧੀਰ ਮਲ ਸਨ।
- ❖ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ 200 ਮੋਹਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ 1676 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਈ।
- ❖ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿੱਤੀ।
- ❖ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ-ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ

- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਬਾਲਿਗ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਪਾਉਂਟਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਕਵੀ ਸਨ?
- ❖ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ?
- ❖ ਭੰਗਾਣੀ ਦਾ ਯੁੱਧ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਕਿੱਥੇ ਦਿੱਤਾ? ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ?
- ❖ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ?
- ❖ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਕੀ ਕਹਿ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਫੌਜਦਾਰ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਉਤਰਧਿਕਾਰੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਅੰਤ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਜਫਰਨਾਮਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਸਾਲ ..... ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਸਨ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੋ ਕਾਲਾਂ ਪੂਰਵ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲ ਅਤੇ ..... ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ..... ਅਤੇ ..... ਸੀ।
- ❖ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ..... ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੰਦਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ..... ਰੱਖਿਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਕਿਲਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ?
  - (ੳ) 4 (ਅ) 2
  - (ੲ) 3 (ਸ) 5

- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?
(ੳ) ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਅ) ਖਿਦਰਾਣਾ
(ੲ) ਭੰਗਾਣੀ (ਸ) ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ
- ❖ ਦੀਨਾ ਕਾਂਗੜ ਤੋਂ ਜੋ ਚਿੱਠੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਲਿਖੀ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਸੀ?
(ੳ) ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ (ਅ) ਹੁਕਮਨਾਮਾ
(ੲ) ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ (ਸ) ਜੰਗਨਾਮਾ
- ❖ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਲੜੀ ਗਈ?
(ੳ) 17੦4 ਈ: (ਅ) 17੦1 ਈ:
(ੲ) 1688 ਈ: (ਸ) 17੦4 ਈ:

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1666 ਈ. ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ 17੦1 ਈ. ਵਿੱਚ ਲੜੀ।
- ❖ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਂਸ਼ੀ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਖਿਦਰਾਣਾ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਜਕੱਲ ਮੁਕਤਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

10

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ

- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ? ਉਹ ਕਿਸ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਨ?
- ❖ ਬੈਰਾਗੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੀ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ?
- ❖ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਤਲਗੜ੍ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿੱਥੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਚੱਪੜ-ਚਿੜੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ਸੀ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਿੱਤ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਸੈਨਾਪਤੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮੇਂ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ..... ਸੀ।
- ❖ ਬੰਦਾ ਬੈਰਾਗੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ..... ਈ: ਵਿੱਚ ..... ਵਿਖੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।
- ❖ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ..... ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ।
- ❖ ..... ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਸੀ।
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ..... ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਹੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਦੌਰਾ ਤੇ ਕਦੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ?
(ੳ) 17੦9 ਈ: (ਅ) 1715 ਈ:
(ੲ) 1716 ਈ: (ਸ) 17੦9 ਈ:
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
(ੳ) ਦਿੱਲੀ (ਅ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
(ੲ) ਲਾਹੌਰ (ਸ) ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਉਪਰ ਕਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅੰਕਿਤ ਸੀ?
(ੳ) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
(ੲ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਲੜੀ?
(ੳ) 1712 ਈ: (ਅ) 171੦ ਈ:
(ੲ) 1715 ਈ: (ਸ) 1716 ਈ:
- ❖ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕੌਣ ਸੀ?
(ੳ) ਦੌਲਤ ਖਾਂ (ਅ) ਵਜੀਰ ਖਾਂ
(ੲ) ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ (ਸ) ਫਰਖੁਸੀਅਰ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਨਾਸਿਕ ਵਿਖੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਔਘੜ ਨਾਥ ਯੋਗੀ ਨਾਲ ਹੋਈ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ।
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਜੀ ਜਿੱਤ 1715 ਈ: ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਜਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੋਨੀਪਤ ਤੋਂ ਕੀਤੀ।
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਫਤਿਹ ਧਰਮ ਅਤੇ ਫਤਿਹ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਨ ਕੀਤਾ।

ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ, ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ, ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ-ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ

- ❖ ਕਿਸੇ ਦੋ ਮੁਗਲ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ?
- ❖ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਰਿਹਾ?
- ❖ ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਰਿਹਾ?
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੋ ਦਲ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਤੇ ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਮੱਸਾ ਰੰਗੜ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਣ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਣਿਆ ਤੇ ਉਸਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ 1716 ਈ: ਤੋਂ 1745 ਈ: ਤੱਕ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮੁਗਲ ਸੂਬੇਦਾਰ ..... ਅਤੇ ..... ਸਨ।
- ❖ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ..... ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂਕਿ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ..... ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਲਾਂ ਦੀ ..... ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ 1734 ਈ: ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।
- ❖ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹ ਨੇ ..... ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।
- ❖ ਮੱਸਾ ਰੰਗੜ ..... ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੰਡਿਆਲਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੌਧਰੀ ਸੀ।
- ❖ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ..... ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਸੀ?
(ੳ) 1733 ਈ: (ਅ) 1762 ਈ:
(ੲ) 1747 ਈ: (ਸ) 1761 ਈ:
- ❖ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ?
(ੳ) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ (ਅ) ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ
(ੲ) ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ (ਸ) ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ
- ❖ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਾਹਨੂੰਵਾਲ ਵਿਖੇ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ?
(ੳ) 1746 ਈ: (ਅ) 1762 ਈ:
(ੲ) 1747 ਈ: (ਸ) 1761 ਈ:

- ❖ ਮੁਈਨ-ਉਲ-ਮੁਲਕ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ ਸੀ?
(ੳ) 1748 ਈ: (ਅ) 1752 ਈ:
(ੲ) 1734 ਈ: (ਸ) 1749 ਈ:
- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਗੱਦੀ ਤੇ ਕੌਣ ਬੈਠਾ?
(ੳ) ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ (ਅ) ਯਾਹੀਆ ਖਾਂ
(ੲ) ਮੁਗਲਾਨੀ ਬੇਗਮ (ਸ) ਅਬਦੁਸਸਮਦ ਖਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਹੈਦਰੀ ਝੰਡੇ ਅਧੀਨ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ।
- ❖ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਪਰ ਵਾਲ ਕੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।
- ❖ ਬਾਲ ਹਕੀਕਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਬੀਬੀ ਫਾਤਿਮਾ ਬਾਰੇ ਅਪਮਾਨ ਜਨਕ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਸਨ।
- ❖ ਕੌੜਾ ਮਲ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸੀ।
- ❖ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ 1738 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਈ।

12

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

- ❖ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਤੇ ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਤੇ ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਜੱਥੇ ਸਨ? ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੈਨਾਪਤੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰਮੱਤਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦਾ ਨੇਤਾ ..... ਸੀ।
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਨਾਪਤੀ..... ਨੂੰ ..... ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
- ❖ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਵਿੱਚ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਵਿੱਚ ..... ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕ ਸਨ।
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ..... ਖਾਲਸਾ।
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ..... ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜੱਥੇ ਕਿੰਨੇ ਸਨ?
(ੳ) 12 (ਅ) 8
(ੲ) 9 (ਸ) 11

- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
  - (ੳ) ਸੈਨਾ ਦਾ ਸੰਗਠਨ (ਅ) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਗਠਨ
  - (ੲ) ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ (ਸ) ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਠਨ
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ?
  - (ੳ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਅ) ਲਾਹੌਰ
  - (ੲ) ਆਨੰਦਪੁਰ (ਸ) ਦਿੱਲੀ
- ❖ ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਦੇ ਲੋਕ ਕੀ ਕਰਦੇ ਸਨ?
  - (ੳ) ਯੁੱਧ (ਅ) ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ
  - (ੲ) ਜਾਸੂਸੀ (ਸ) ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੀ।
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਪਿਆਦਾ ਸੈਨਿਕ ਸਨ।
- ❖ ਸੁਲਤਾਨ-ਉਲ-ਕੌਮ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ।
- ❖ ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਵਿੱਚ ਬੁੱਢੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਬਣੀਆਂ।

13

ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ

- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿੱਤਾ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਕੀ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਪ੍ਰਥਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ..... ਅਤੇ ..... ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ..... ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ..... ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਤੀ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰ..... ਅਤੇ ..... ਵਿੱਚ ਸਨ।
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ..... ਸੀ।
- ❖ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ..... ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?
(ੳ) ਤਿੰਨ (ਅ) ਚਾਰ
(ੲ) ਪੰਜ (ਸ) ਦੋ
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਜਾਤੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਨ?
(ੳ) ਚਾਰ (ਅ) ਛੇ
(ੲ) ਤਿੰਨ (ਸ) ਪੰਜ
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
(ੳ) ਲਾਹੌਰ (ਅ) ਫਰੀਦਾਬਾਦ
(ੲ) ਪਟਿਆਲਾ (ਸ) ਲੁਧਿਆਣਾ
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
(ੳ) ਮੁਲਤਾਨ (ਅ) ਲੁਧਿਆਣਾ
(ੲ) ਪਟਿਆਲਾ (ਸ) ਫਰੀਦਕੋਟ
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
(ੳ) ਪਟਿਆਲਾ (ਅ) ਮੁਲਤਾਨ
(ੲ) ਲਾਹੌਰ (ਸ) ਪਿਸ਼ਾਵਰ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਪ੍ਰਥਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ।
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਸੀ।
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਈਦ ਅਤੇ ਨੌਰੋਜ਼ ਸਨ।
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਪਾਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਿਸਤ ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਜੰਮੂ ਵਿੱਚ ਸਨ।

14

ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪਤਨ

- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ?
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਤੈਮੂਰ ਸ਼ਾਹ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ?
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦਾ ਸੈਨਾਪਤੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ? ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਗਏ?
- ❖ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ..... ਦਾ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਸੀ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ..... ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ।
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ..... ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ।
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ..... ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਲੜਕਾ..... ਸੀ।
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ 1761 ਈ: ਵਿੱਚ ..... ਅਤੇ ..... ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਸੀ।
- ❖ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ 1762 ਈ: ਨੂੰ ..... ਵਿਖੇ ਵਾਪਰਿਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਕਿਸ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸੀ?
(ੳ) ਫੁਲਕੀਆ (ਅ) ਰਾਮਗੜੀਆ
(ੲ) ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ (ਸ) ਸ਼ੁੱਕਰਚੱਕੀਆ
- ❖ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਹਾਨ ਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ?
(ੳ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਅ) ਲਾਹੌਰ
(ੲ) ਤਰਨਤਾਰਨ (ਸ) ਕਰਤਾਰਪੁਰ
- ❖ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ?
(ੳ) ਅਬਦਾਲੀ (ਅ) ਜੈਨ ਖਾਂ
(ੲ) ਜਹਾਨ ਖਾਂ (ਸ) ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ
- ❖ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ?
(ੳ) 1747 ਈ: (ਅ) 1746 ਈ:
(ੲ) 1748 ਈ: (ਸ) 1749 ਈ:
- ❖ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰਿਆ?
(ੳ) ਛੇਵੇਂ (ਅ) ਸੱਤਵੇਂ
(ੲ) ਨੌਵੇਂ (ਸ) ਪੰਜਵੇਂ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਮੁਗਲਾਨੀ ਬੇਗਮ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸੀ।
- ❖ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ।
- ❖ ਤੈਮੂਰ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਲੜਕਾ ਸੀ।
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮਲਾ ਸ਼ਾਹਨਵਾਜ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਕੀਤਾ।

15

ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸੰਗਠਨ

- ❖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?
- ❖ ਕਿਸੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?

- ❖ ਭੰਗੀ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਭੰਗੀ ਮਿਸਲ ਦਾ ਨਾਮ ਭੰਗੀ ਮਿਸਲ ਕਿਉਂ ਪਿਆ?
- ❖ ਭੰਗੀ ਮਿਸਲ ਦੇ ਦੋ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸ਼ੁੱਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਬਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਦਾ ਕੌਰ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰਮਤਾ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਘਨੱਈਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਸੀ? ਇਸ ਮਿਸਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦੋ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਮਿਸਲ .....ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ.....।
- ❖ ਫੈਜ਼ਲਪੁਰੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਮੋਢੀ ..... ਸੀ।
- ❖ ਸ਼ੁੱਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ..... ਸੀ।
- ❖ ਗੁਰਮਤਾ ਪਿੱਛੇ..... ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ।
- ❖ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ..... ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
  - (ੳ) ਗੁਰਮਤਾ (ਅ) ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ
  - (ੲ) ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ (ਸ) ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ
- ❖ ਸ਼ੁੱਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸਨ?
  - (ੳ) ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ (ਅ) ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ
  - (ੲ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸ) ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ
- ❖ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ?
  - (ੳ) ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ (ਅ) ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ
  - (ੲ) ਨੌਧ ਸਿੰਘ (ਸ) ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ
- ❖ ਰਾਮਗੜੀਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
  - (ੳ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਅ) ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ
  - (ੲ) ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਸ) ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
- ❖ ਸ਼ਹੀਦ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ?
  - (ੳ) ਸੁੱਧਾ ਸਿੰਘ (ਅ) ਦੀਪ ਸਿੰਘ
  - (ੲ) ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ (ਸ) ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਫੂਲਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ, ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਨ।
- ❖ ਡੱਲੇਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਮੋਢੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਸੀ।
- ❖ ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ ਅਤੇ ਜੀਂਦ 18੦9 ਈ: ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਧੀਨ ਆ ਗਏ ਸਨ।

- ❖ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਜੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੱਖੀ ਸੀ।
- ❖ ਗੁਰਮੱਤਾ ਨੂੰ 1705 ਈ: ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

16

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤਾਂ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤਿਆ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤਿਆ?
- ❖ ਕਿਹੜੀ ਔਰਤ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਮੁਲਤਾਨ ਉੱਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸਮੇਂ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ (Cis-Satluj) ਜਾਂ ਮਾਲਵਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਚੜਾਈ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤਿਆ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕੌਣ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਗੁਰਮਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਕਦੋਂ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ..... ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ।
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ..... ਨਾਲ ਹੋਇਆ।
- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹਾਂਸੀ ਵਿਖੇ ..... ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਾਈ।
- ❖ 1799 ਈ: ਵਿੱਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ..... ਮਿਸਲ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ।
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਸੰਨ ..... ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਿਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਮਾਲਵਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਸਨ?
  - (ੳ) ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ, ਜੀਂਦ (ਅ) ਪਟਿਆਲਾ, ਕਪੂਰਥਲਾ
  - (ੲ) ਨਾਭਾ, ਜੀਂਦ (ਸ) ਸੰਗਰੂਰ, ਪਟਿਆਲਾ
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਿਸਨੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ?
  - (ੳ) ਸਦਾ ਕੌਰ, ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ (ਅ) ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ, ਸਦਾ ਕੌਰ
  - (ੲ) ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ (ਸ) ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਦਾ ਕੌਰ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਮਿੱਤਰਤਾ ਪੂਰਵਕ ਸੰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ?
  - (ੳ) 18੦3 ਈ: (ਅ) 1799 ਈ:
  - (ੲ) 18੦2 ਈ: (ਸ) 18੦5 ਈ:
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ?
  - (ੳ) 182੦ ਈ: (ਅ) 1821 ਈ:
  - (ੲ) 1819 ਈ: (ਸ) 1799 ਈ:
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ?
  - (ੳ) 7 (ਅ) 8
  - (ੲ) 5 (ਸ) 3

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਰਾਜ ਕੌਰ ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੀ।
- ❖ ਜਾਰਜ ਥਾਮਸ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸੀ।
- ❖ ਮਾਈ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- ❖ ਜਮਜਮਾ ਤੋਪ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਤੋਪ ਸੀ।

17

ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਸੰਬੰਧ (18੦੦ ਈ:-1839 ਈ:)

- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਪਰਕ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਤੇ ਕਦੋਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਿਆ?
- ❖ 18੦5 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਮਰਾਠਾ ਸਰਦਾਰ ਪੰਜਾਬ ਆਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਯੂਸਫ ਅਲੀ ਖਾਂ ਮਿਸ਼ਨ ਕਿਸਨੇ ਕਦੋਂ ਭੇਜਿਆ?
- ❖ 18੦6 ਈ: ਦੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੰਧੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਮਰਾਠਾ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਲਵਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਹਮਲਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ..... ਈ: ਵਿੱਚ ..... ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ।
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ..... ਅਤੇ ..... ਈ: ਵਿੱਚ ਮਾਲਵਾ ਉੱਤੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ।

- ❖ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1809 ਈ: ਵਿੱਚ ..... ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਹੋਈ।
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਿੰਧ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ..... ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਸੀ।
- ❖ 26 ਜੂਨ, 1838 ਈ: ....., ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ..... ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਹੋਈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੰਧ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਸੰਧੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ?
  - (ੳ) ਆਕਲੈਂਡ (ਅ) ਵੈਲਜ਼ਲੀ
  - (ੲ) ਐਲਨਬਰਾ (ਸ) ਯੂਸਫ ਅਲੀ
- ❖ 1805 ਈ: ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਮਰਾਠਾ ਨੇਤਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਆਇਆ?
  - (ੳ) ਸਦਾ ਸ਼ਿਵ ਰਾਓ (ਅ) ਮਲਹਾਰ ਰਾਓ ਹੋਲਕਰ
  - (ੲ) ਜਸਵੰਤ ਰਾਓ ਹੋਲਕਰ (ਸ) ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਰਾਓ
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
  - (ੳ) 1806 ਈ: (ਅ) 1809 ਈ:
  - (ੲ) 1815 ਈ: (ਸ) 1835 ਈ:
- ❖ ਵਦਨੀ ਪਿੰਡ ਕਿਹੜੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸੀ?
  - (ੳ) ਬਿਆਸ (ਅ) ਸਤਲੁਜ
  - (ੲ) ਰਾਵੀ (ਸ) ਜਿਹਲਮ
- ❖ ਤਿੰਨ ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ?
  - (ੳ) ਸਿੱਖ (ਅ) ਮੁਗਲ
  - (ੲ) ਮਰਾਠੇ (ਸ) ਅੰਗਰੇਜ਼

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ।
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਨਾਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਗਿਆ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਲਵਾ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ 1807 ਈ: ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ।
- ❖ 1831 ਈ: ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਟਿਕ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ।
- ❖ ਤਿੰਨ ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

18

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ

- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਲੜਕਾ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਤੈਮੂਰ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਕਿਸੇ ਦੋ ਬਰਕਜ਼ਾਈ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਈ?

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਮਿਕ ਯੁੱਧ ਕਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਮਿਕ ਯੁੱਧ (ਜਿਹਾਦ) ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਜਮਰੌਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜਰਨੈਲ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤਿਆ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਹਜ਼ਰੋ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ..... ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ।
- ❖ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ..... ਈ: ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਾਂ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਹੋਈ।
- ❖ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਨ ..... ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਬਣਿਆ।
- ❖ 1818 ਈ: ਵਿੱਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਵਿਜੈ ਕਰਨ ਲਈ ..... ਅਤੇ ..... ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੈਨਾ ਭੇਜੀ ਸੀ।
- ❖ ਜਮਰੌਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ..... ਨੂੰ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ..... ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਫਤਿਹ ਖਾਂ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
  - (ੳ) 1813 ਈ: (ਅ) 18੦9 ਈ:
  - (ੲ) 1815 ਈ: (ਸ) 181੦ ਈ:
- ❖ ਤੈ ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾਹ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
  - (ੳ) 1838 ਈ: (ਅ) 18੦9 ਈ:
  - (ੲ) 18੦6 ਈ: (ਸ) 1839 ਈ:
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
  - (ੳ) 1839 ਈ: (ਅ) 1838 ਈ:
  - (ੲ) 1837 ਈ: (ਸ) 1836 ਈ:
- ❖ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸ ਅਹੁੱਦੇ ਤੇ ਸੀ?
  - (ੳ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (ਅ) ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ
  - (ੲ) ਸੈਨਾਪਤੀ (ਸ) ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਤਰੀ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਦੇਸਤ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- ❖ ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾਹ ਦੀ ਬੇਗਮ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਹੇਨੂਰ ਹੀਰਾ ਭੇਂਟ ਕੀਤਾ ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵੱਲ ਨਵੇਂ ਕਿਲੇ ਬਣਵਾਏ ਸਨ।
- ❖ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸੀ।
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ 1819 ਈ: ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿਵਲ ਤੇ ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੈਨਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਹੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਜਨਰਲ ਅਲਾਰਡ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਜਨਰਲ ਵੈਂਡੂਰਾ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਇਲਾਹੀ ਬਖਸ਼ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਇਕ ਤਾਲੁਕੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪਿੰਡ ਹੁੰਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਟਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਹੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਇਕਾਈ..... ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ..... ਅਤੇ ..... ਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਚਲਾਏ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ..... ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
- ❖ ..... ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ, ਤੋਪਖਾਨਾ ਅਤੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਇਆ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਮੁੱਖੀਆ ..... ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਨ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
  - (ੳ) 4 (ਅ) 5
  - (ੲ) 1 (ਸ) 3
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
  - (ੳ) ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ (ਅ) ਫਕੀਰ-ਅਜ਼ੀਜ਼-ਉੱਦੀਨ
  - (ੲ) ਭਵਾਨੀ ਦਾਸ (ਸ) ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ

- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਵਏ ਗਏ ਬਾਗ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ?
  - (ੳ) ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ (ਅ) ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ
  - (ੲ) ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ (ਸ) ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
  - (ੳ) ਕੋਤਵਾਲ (ਅ) ਕਾਰਦਾਰ
  - (ੲ) ਮੁਕਦਮ (ਸ) ਨਾਜ਼ਿਮ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਰ ਸੂਬੇਦਾਰ ਸੁਖਦਿਆਲ, ਸਾਵਨਮਲ, ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਸਨ।
- ❖ 1825 ਈ: ਵਿੱਚ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਨੂੰ ਮੁਲਤਾਨ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ।
- ❖ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਨੂੰ ਅਟਕ ਦਾ ਨਾਜ਼ਿਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ।
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਜਗੀਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

2●

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਸ ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਰਸ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ..... ਵੀ ਸਨ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ' ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ..... ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ..... ਵੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਪਾਸੋਂ ਖਰੀਦੇ ਘੋੜੇ ..... ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਲਗਾਵ ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸ਼ਾਹੀ ਅਸਤਬਲ ਵਿੱਚ ..... ਘੋੜੇ ਸਨ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
  - (ੳ) ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ (ਅ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
  - (ੲ) ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਸ) ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ 1831 ਈ: ਵਿੱਚ ਰੋਪੜ ਵਿਖੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ?
  - (ੳ) ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਟਿਕ (ਅ) ਲਾਰਡ ਗਫ
  - (ੲ) ਵੈਲਜ਼ਲੀ (ਸ) ਐਲਨਬਰਾ

- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
  - (ੳ) ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਸੂਰੀ (ਅ) ਅਬੁਲ ਫਜ਼ਲ
  - (ੲ) ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਸ) ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀਵਾਨ ਅਮਰਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਰਚਨਾ ਰਚੀ?
  - (ੳ) ਉਮਦੱਤ-ਉੱਤ-ਤਵਾਰੀਖ (ਅ) ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ-ਏ-ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
  - (ੲ) ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ (ਸ) ਤਵਾਰੀਖ-ਏ-ਹਿੰਦ
- ❖ “ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੈਨਾ ਨਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।” ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਦੇ ਸਨ?
  - (ੳ) ਗ੍ਰਿਫਿਨ (ਅ) ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ
  - (ੲ) ਡਾ. ਐਨ.ਕੇ. ਸਿਨਹਾ (ਸ) ਡਾ. ਐਚ.ਆਰ. ਗੁਪਤਾ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲੂ ਤੇ ਦਾਨੀ ਸੀ।
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਣ ਸਾਹਸ ਅਤੇ ਵੀਰਤਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਂ ਲਗਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਘਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਲਈ ਖੁੱਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ।
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤੇ ਮਾੜੀ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ।

21

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਯੁੱਧ-ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਰਵਨਰ ਜਨਰਲ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਕਿਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ?
- ❖ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੜਾਈਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜੀ ਗਈ ਲੜਾਈ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੋਂ ਲੜੀ ਗਈ ਸੀ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ?
- ❖ ਸਭਰਾਉਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਸਭਰਾਉਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੇਤਾ ਲੜਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੈਨਾ ਦਾ ਸਰਵ ਉੱਚ ਸੈਨਾਪਤੀ ਕੌਣ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਮੁਦਕੀ ਦੀ ਲੜਾਈ..... ਨੂੰ ਹੋਈ।
- ❖ ਸਭਰਾਓਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ..... ਅਤੇ ..... ਨੇ ਕੀਤੀ।
- ❖ ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ 26 ਦਸੰਬਰ, 1848 ਈ: ਨੂੰ..... ਅਤੇ ..... ਵਿੱਚ ਹੋਈ।
- ❖ 1844 ਈ: ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ..... ਦੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਏਜੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੋਈ।
- ❖ ਬਦੋਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ..... ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ..... ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ 1839 ਈ: -1842 ਈ: ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ?
(ੳ) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ (ਅ) ਅਫਗਾਨਾਂ
(ੲ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸ) ਮਰਾਠੇ
- ❖ ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਦੋਂ ਲੜੀ ਗਈ?
(ੳ) 21 ਦਸੰਬਰ, 1845 ਈ: (ਅ) 1੦ ਫਰਵਰੀ, 1846 ਈ:
(ੲ) 9 ਮਾਰਚ, 1846 ਈ: (ਸ) 26 ਦਸੰਬਰ, 1846 ਈ:
- ❖ ਅਲੀਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ (28 ਜਨਵਰੀ, 1846 ਈ:) ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸ ਨੇ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ?
(ੳ) ਐਲਨਬਰਾ (ਅ) ਹੈਨਰੀ ਸਮਿਥ
(ੲ) ਲਾਰਡ ਗਫ (ਸ) ਬਰਾਡਫੁੱਟ
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨੇ ਗੱਦਾਰੀ ਕੀਤੀ?
(ੳ) ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ (ਅ) ਲਾਲ ਸਿੰਘ
(ੲ) ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ (ਸ) ਚਤਰ ਸਿੰਘ
- ❖ 1842 ਈ: ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਆਕਲੈਂਡ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕੌਣ ਗਵਰਨਰ ਬਣ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ?
(ੳ) ਐਲਨਬਰਾ (ਅ) ਲਾਰਡਗਫ
(ੲ) ਬਰਾਡ ਫੁੱਟ (ਸ) ਆਕਲੈਂਡ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੀ।
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਸੀ।
- ❖ ਪਹਿਲਾ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ 1846-47 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ।
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਹਾਰਡਿੰਗ ਸੀ।
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਦੂਸਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ-ਕਾਰਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਣਾ

- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਯੁੱਧ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਦੂਸਰੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਦੂਸਰੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਦੂਸਰੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ ਕਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਚਿਲਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?
- ❖ ਚਿਲਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ?
- ❖ ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?
- ❖ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਿਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ (ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਲੜਾਈ) ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਖ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਕਦੋਂ ਬਣਿਆ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ❖ ਦੂਸਰੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ..... ਸੀ।
- ❖ ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ..... ਰੁਪਏ ਸਲਾਨਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।
- ❖ ..... 1848 ਈ: ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਹਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਬਣਿਆ।
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਨਾਜ਼ਿਮ ਮੁਲਰਾਜ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ..... ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਨਾਜ਼ਿਮ ਬਣਾਇਆ।
- ❖ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀਵਾਲਾ ..... ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ❖ ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ 22 ਨਵੰਬਰ, 1848 ਈ: ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ਸੀ?
(ੳ) ਰਾਮਨਗਰ (ਅ) ਅਲੀਵਾਲ
(ੲ) ਬੱਦੋਵਾਲ (ਸ) ਮੁਦਕੀ
- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ?
(ੳ) 1849 ਈ: (ਅ) 1846 ਈ:
(ੲ) 1845 ਈ: (ਸ) 1848 ਈ:
- ❖ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ?
(ੳ) ਗਿਲਬਰਟ (ਅ) ਵਿਸ਼
(ੲ) ਡਲਹੌਜੀ (ਸ) ਐਗਨਿਉ

- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕੌਣ ਸੀ?
  - (ੳ) ਖੜਕ ਸਿੰਘ (ਅ) ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ
  - (ੲ) ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ (ਸ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
  - (ੳ) 1848 ਈ: (ਅ) 1849 ਈ:
  - (ੲ) 1857 ਈ: (ਸ) 1847 ਈ:

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕਥਨ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਨ:-

- ❖ 29 ਦਸੰਬਰ, 1849 ਈ: ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।
- ❖ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਉਚਿੱਤ ਸੀ।
- ❖ ਚਿੱਲਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ 13 ਜਨਵਰੀ, 1849 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਈ।
- ❖ ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ।
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

3 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੜਗ ਭੂਜਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਣ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਲਵਾਯੂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਉਪ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਾਰਾਂ ਲਈ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਉਂ ਸੀ?

2

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੋਮੇ

- ❖ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸੋਮਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੌਣ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ?
- ❖ 'ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ' ਕੀ ਹੈ?
- ❖ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ 1947 ਈ: ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਸੀ?

- ❖ ਬਾਬਰ ਨਾਮਾ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਤੁਜ਼ਕ-ਏ-ਜਹਾਂਗੀਰੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

3

ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ

- ❖ ਤਿਕੋਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਸਿਕੰਦਰ ਲੋਧੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ?
- ❖ ਬਾਬਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ?
- ❖ 'ਇਕਤਾਦਾਰ' ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਸਨ?
- ❖ 'ਉਲਮਾ' ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਸਨ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਸ਼ਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਿੱਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ 'ਜ਼ਜ਼ੀਆ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

4

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ 'ਨਦਰਿ' ਤੇ 'ਹੁਕਮ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ 'ਨਾਨਕ' ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ?
- ❖ ਕਿਰਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਵ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
- ❖ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਗਏ ਸਨ?
- ❖ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਸਬੰਧ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?

5

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ? ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?

- ❖ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਬਾਉਲੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਘਟਨਾ ਸੀ?

6

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

- ❖ ਚੰਦੂ ਸ਼ਾਹ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਕੌਣ ਸਨ?
- ❖ ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਸਰਹਿੰਦੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਖੁਸ਼ਰੋ ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਉਂ ਬਣਿਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

7

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ

- ❖ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਬਾਬਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਕੌਲਾਂ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜਸੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਦੈਨਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

8

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

- ❖ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਉਂ?
- ❖ ਧੀਰਮਲ ਤੇ ਰਾਮਰਾਇ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ (ਤਤਕਾਲੀ) ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਕੌਣ ਸੀ?

- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਬਚਪਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।

9

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ-ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ

- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਚਪਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਗਾਰੇ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ? ਇਹ ਕਦੋਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਖਿਦਰਾਣਾ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਕਤਸਰ ਕਿਉਂ ਪਿਆ?
- ❖ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
- ❖ ਪੂਰਵ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?
- ❖ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?

10

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ

- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਇਹ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਪਿਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਸੀ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਢੌਰਾ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ?

11

ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ, ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ, ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ - ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ

- ❖ ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਹਕੀਕਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?
- ❖ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਹ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਰਿਹਾ?
- ❖ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮੁਗਲਾਨੀ ਬੇਗਮ ਕੌਣ ਸੀ?

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ?
- ❖ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਪਏ?

ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ

- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਸਲਿਮ ਮੱਧ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਸਨ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਕੀ ਸਾਧਨ ਸਨ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਆਯਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਸੀ?

ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪਤਨ

- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਪਏ?
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਪਏ?
- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਪਏ?

ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸੰਗਠਨ

- ❖ ਮਿਸਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਰਾਮਗੜੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪਿਆ?
- ❖ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰਮਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰਮਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ?
- ❖ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ❖ ਮਿਸਲ ਕਾਲ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਰਾਖੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਦਰ ਕੀ ਸੀ?

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤਾਂ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸ ਮਿਸਲ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਦੇ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਚੇਚਕ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮਿਸਲਾਂ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਸੂਰ ਤੇ ਕਦੋਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ? ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਸੂਰ ਦਾ ਨਵਾਬ ਕੌਣ ਸੀ?

ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਸਬੰਧ (1800 ਈ:-1839 ਈ:)

- ❖ ਤਿੰਨ ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ? ਇਹ ਸੰਧੀ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਐਂਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲਾ ਸੰਪਰਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਤਿੰਨ ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ?

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ

- ❖ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਨ ਕੌਣ ਸੀ? ਸ਼ਾਹਜਮਾਨ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਸੀ?
- ❖ ਫਤਹਿ ਖਾਂ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਤਿੰਨ ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾਹ ਦੀ ਬੇਗਮ ਨਾਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ?

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿਵਲ ਤੇ ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਂ ਡਿਊਟੀਵਾਲੇ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਕੌਣ ਨਿਯੁਕਤ ਸੀ? ਡਿਊਟੀਵਾਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਰ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਰਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?
- ❖ ਕਨਕੂਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਧਰਮਾਰਥ ਜਾਗੀਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ?

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ?
- ❖ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਥਾਨ ਹੈ?

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਯੁੱਧ-ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

- ❖ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ? ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰੈਜੀਡੈਂਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਿਖੋ?

ਦੂਸਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ-ਕਾਰਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਣਾ

- ❖ ਦੂਸਰੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਦੀਵਾਨ ਮੂਲ ਚੰਦ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ?
- ❖ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ?
- ❖ ਰਾਮ ਨਗਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਈ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ?
- ❖ ਦੂਸਰੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨਤੀਜੇ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?

5 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਦੁਆਬ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜ ਦੁਆਬਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸਦੇ ਆਰਥਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਹੈ?

- ❖ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਇਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?

2

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੋਮੇ

- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵੇਰਵਾ ਦਿਓ?
- ❖ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਭੱਲੂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਫਾਰਸੀ ਸੋਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?

3

16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ

- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਤਿਕੋਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਸੀ? ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਵਸਥਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?

4

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬੀਸ਼ਵਰ ਸੰਬੰਧੀ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਸਨ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਸਨ?

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਮਾਇਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ?
- ❖ “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਨ” ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦਿਉ।
- ❖ “ਕੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਕ ਸਨ”? ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦਿਉ।
- ❖ “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕਵੀ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸਨ” ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

5

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- ❖ ਗੁਰੂਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿੱਪੀ ਨੂੰ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪੰਗਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰਾ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦੀ ਬਾਉਲੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?

6

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ?
- ❖ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਪੰਜ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਕੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਪਰਾਧੀ ਸਨ? ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵਿੱਚ ਨਕਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਪਣਾਈ?

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ

- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ?
- ❖ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉਪਰ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਬਾਬਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ?

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- ❖ ਕਿਸ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਵੇਂ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵਿੱਚ ਨਕਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ।
- ❖ ਧੀਰ ਮੱਲ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ-ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ

- ❖ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ?
- ❖ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਖਿਦਰਾਣਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?

- ❖ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਕਰਤਾ ਸਨ? ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- ❖ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

10

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ

- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਆਰੰਭਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ, ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀਰ ਯੋਧਾ ਅਤੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਆਰੰਭਿਕ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਥਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?

11

ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ, ਜ਼ਕਰੀਆਂ ਖਾਂ, ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ-ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ

- ❖ ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ?
- ❖ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਨ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- ❖ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਮਤਭੇਦ ਕਿਵੇਂ ਖਤਮ ਹੋਏ?
- ❖ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੌਣ ਸਨ? ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- ❖ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਕੌਣ ਸੀ? ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਕਦੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ? ਉਸਦੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?
- ❖ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਅਤੇ ਤਰੁਣਾ ਦਲ ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?

12

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

13

ਮੁਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ

- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਮੰਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਕੀ ਸਾਧਨ ਹਨ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੰਦਾ ਕੀ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ?
- ❖ ਮੁਗਲਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ?

14

ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪਤਨ

- ❖ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕੀ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲੇ?
- ❖ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਪਰ ਦੂਸਰੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਕਿਉਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ?
- ❖ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ?
- ❖ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੀ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ?
- ❖ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ?

ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸੰਗਠਨ

- ❖ ਮਿਸਲ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ?
- ❖ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਰਾਖੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਿਸਲਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜਿਮੀਂਦਾਰੀ ਢੰਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰਮਤਾ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤਾਂ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਾਲਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਿਸਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨੀਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਅੰਗਰੇਜ਼-ਸਿੱਖ ਸਬੰਧ (1800 ਈ: -1839 ਈ:)

- ❖ 1800 ਤੋਂ 1809 ਈ: ਤੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਤਿੰਨ ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਾਲਵਾ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤਨਾਅ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ?

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ

- ❖ ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾਹ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਸਤ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ?
- ❖ ਜਮਰੌਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਹਜ਼ਰੋ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਥਾਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਦੇ ਫੌਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਚਰਣ ਤੇ ਸਖਸ਼ੀਅਤ

- ❖ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਇੱਕ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ “ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਜਰਨੈਲ ਸੀ” ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- ❖ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਤੇ ਉਦਾਰ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ, ਕਿਵੇਂ?

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲਾ ਯੁੱਧ-ਕਾਰਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ

- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੁਦਕੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਅਲੀਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਸਭਰਾਉਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੰਧੀ (9 ਮਾਰਚ, 1846 ਈ:) ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਭੈਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਪਿੱਛੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?

ਦੂਸਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ-ਕਾਰਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਣਾ

- ❖ ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਚਿਲਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਦੀਵਾਨ ਮੂਲਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਹਜ਼ਾਰਾ ਦੇ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਦੂਸਰੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਨ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਣਾ ਇੱਕ ਘੋਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਸੀ? ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਉ?

10 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

2

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੋਮੇ

- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ (ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ) ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਫਾਰਸੀ ਸਾਹਿਤ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ, ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਸੰਬੰਧੀ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ?

3

16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ

- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

4

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਕੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ 'ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਨ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰਕ' ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਉ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ-ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਸੀ?

5

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- ❖ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ?

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਪਰਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਰ.ਜੇ.ਐਨ. ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਸ਼ਟ ਸਹਿਣੇ ਪਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਪਰਾਧੀ ਸਨ?

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ

- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 'ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ? ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ?
- ❖ ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਪਈ? ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ?

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

- ❖ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋਈ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਆਰੰਭਿਕ ਜੀਵਨ ਤੇ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਬੜੇ ਦੁਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ। ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ-ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ

- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪੂਰਵ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਮਹੱਤਵ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

10

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ

- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਸੈਨਿਕ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ?

11

ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ, ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ, ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ-ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ

- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਵਿੱਚ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ?
- ❖ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ?
- ❖ ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਕੀ ਕਦਮ ਉਠਾਏ?

12

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ? ਇਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?
- ❖ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ, ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

13

ਮੁਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ

- ❖ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲੇ

- ❖ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ? ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ?
- ❖ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ?
- ❖ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ?

ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸੰਗਠਨ

- ❖ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ?
- ❖ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ?
- ❖ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤਾਂ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤਿਆ? ਇਸ ਜਿੱਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਿਸਲ ਨੀਤੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਇਆ?

ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਸਬੰਧ (1800 ਈ: -1839 ਈ:)

- ❖ 1809 ਈ: ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1839 ਈ: ਤੱਕ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਂਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ 1809 ਈ: ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਹੋਈ? ਇਸ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਐਂਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਏ?
- ❖ 1800 ਈ: ਤੋਂ 1839 ਈ: ਤੱਕ ਐਂਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਸੰਧੀ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਂਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਏ?

18

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਅਫਗਾਨਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ? ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ?

19

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ (ਸਿਵਲ) ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

20

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ

- ❖ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ?
- ❖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ, ਇੱਕ ਸੈਨਾਪਤੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਤੁਸੀਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਥਾਨ ਦੇਵੋਗੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

21

ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਯੁੱਧ-ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ?
- ❖ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕੀ ਸਨ? ਇਸ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ?

ਦੂਸਰਾ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ- ਕਾਰਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ

- ❖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- ❖ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਉ?
- ❖ ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਲਿਖੋ?
- ❖ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਸੀ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

11 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਮਾਨਚਿੱਤਰ

ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਭਰਨ ਦੇ 7 ਅੰਕ

ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ

- ❖ 1947 ਈ: ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- ❖ 1947 ਈ: ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- ❖ 1947 ਈ: ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਮਾਨ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਗਏ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- ❖ 1947 ਈ: ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਗਏ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- ❖ 1947 ਈ: ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਗਏ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

